

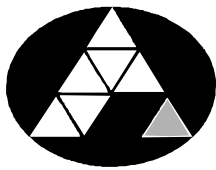
POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoilun koulutusohjelma

Hanna-Kaisa Uurtio

KAUNISTA JA MUKAVAA

Naisten alusvaatepukeutumiseen liittyvät merkitykset alusvaatemal-
liston suunnittelun lähtökohtana

Opinnäytetyö
Toukokuu 2011

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2011
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
p. 050 311 6317

Tekijä
Hanna-Kaisa Uurtio

Nimeke
KAUNISTA JA MUKAVAA – Naisten alusvaatepukeutumiseen liittyvät merkitykset alusvaatemalliston suunnittelun lähtökohtana

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aiheena oli naisten alusvaatepukeutuminen ja siihen liittyvät merkitykset. Lähtökohtana oli tarkastella suunnittelijan mahdollisuuksia tulkita ilmiötä ja suunnitella sen pohjalta alusvaatemallisto. Mallisto toteutettiin ammatillisina projektiopintoina.

Naisten alusvaatepukeutumista tarkasteltiin sekä historian että nykypäivän näkökulmasta kirjallisen lähdeaineiston kautta. Alusvaatepukeutumiseen liittyvää merkitysmaailmaa selvitettiin blogin kommentointien, käyttäjähaastattelun, asiantuntijahaastattelujen sekä suunnittelijakyselyjen avulla ja peilattiin ilmiöstä aiemmin tehtyyn yhteen sosiologian tutkimukseen.

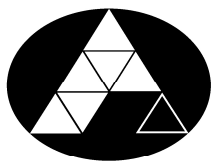
Alusvaatemalliston suunnittelussa huomioitiin aineistosta kerättyä tietoa. Malliston pääteemoiksi nousivat käytännöllisyys, naisellisuus ja ekologisuus. Malliston suunnitteluprosessissa hyödynnettiin aiemmin opintojen aikana opittuja työskentelytapoja. Valmis mallisto oli esillä joensuulaisessa alusvaatemymälässä, jossa 18 asiakasta arvioi mallistoa vastaamalla kyselyyn.

Opinnäytetyöprosessi vahvisti ammatillista identiteettiä ja suunnittelufilosofiaa. Pohdinnassa tarkasteltiin mahdollisuuksia alan pienyrityäjyyteen tai ateljeetyönä valmistettaviin alusvaatteisiin.

Kieli
suomi

Sivuja 69
Liitteet 5
Liitesivumäärä 14

Asiasanat
alusvaatemallisto, naisten alusvaatteet, vaatesuunnittelu

NORTH KARELIA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS
May 2011
Degree Programme in Design

Sirkkalantie 12 A
FIN 80100 Joensuu
FINLAND
Tel. 050 311 6317

Author
Hanna-Kaisa Uurtio

Title

BEAUTIFUL AND COMFORTABLE – Meanings Related to Women’s Underwear Clothing as a Basis of Designing a Lingerie Collection

Abstract

The subject of the thesis was women’s underwear clothing and the meanings related to it. The purpose was to review a designer’s possibilities to interpret the phenomenon and design a lingerie collection. The collection was produced as professional project studies.

Women’s underwear clothing was studied through literature of the underwear history and that of present times. The main subject, the meanings related to women’s underwear clothing were observed through blog commentaries, interviews of a wearer and three specialists and questionnaires targeted to two designers. The empiric data was reflected to an earlier study of the social sciences which surveys the phenomenon.

During the designing of the lingerie collection earlier collected data was considered. Functionality, femininity and ecological-economy emerged to the collection’s main themes. Designing methods learned during the studies were used in the designing process. After producing, the collection was presented in an underwear shop in Joensuu, where 18 customers evaluated it by filling out a questionnaire.

The thesis boosted the professional identity and confirmed designing philosophy. In the conclusion possibilities to the entrepreneurship in the field or studio-produced lingerie were discussed.

Language Finnish

Pages 69
Appendices 5
Pages of appendices 14

Keywords:

clothing design, lingerie collection, women’s underwear

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Alkuasetelma	6
2.1 Lähtökohdat ja tavoitteet.....	6
2.2 Viitekehys	7
2.3 Toiminta-asetelma	9
3 Alusvaatepukeutuminen.....	11
3.1 Alusvaatteet.....	11
3.2 Alusvaatepukeutumisen historia antiikista vuoteen 1914.....	11
3.3 Alusvaatepukeutumisen historia rintaliiveistä 2000-luvulle	18
3.4 Alusvaatepukeutumisen nykypäivä ja tulevaisuus	25
4 Alusvaatteisiin liittyvät merkitykset	27
4.1 Käyttäjäkokemuksia alusvaatepukeutumisesta.....	27
4.2 Asiakaspalvelijoiden näkemyksiä merkityksistä	30
4.3 Alusvaatteiden merkitykset	32
4.4 Suunnittelijan rooli merkitysten esille tuojana	37
5 Alusvaatemallisto	40
5.1 Lähtökohdat ja tavoitteet.....	40
5.1.2 Naisellisuus.....	43
5.1.3 Ekologinen vaate	44
5.2 Suunnitteluprosessi.....	47
5.2.1 Pula-aika inspiraation lähteenä.....	47
5.2.2 Suunnitteluprosessin kulku	48
6 Palaute alusvaatemallistosta.....	60
7 Pohdinta.....	63
Lähteet.....	67
Liitteet	
Liite 1	Alusvaatesanasto
Liite 2	Teemahaastattelu – nainen 22 vuotta
Liite 3	Teemahaastattelu – Leena Männikkö
Liite 4	Alusvaatemalliston kuvasarja
Liite 5	Kysely

1 Johdanto

Pellavainen aluskaapu, korsetti, turnyyrityyny alaselässä, usea vyötäröalushame ja täyspitkä, jäykistettyhelmainen alushame. Edellä mainitut alusvaatteet kuuluivat 1800-luvulla varakkaan naisen päivittäiseen vaatekertaan, joilla muokattiin naisen siluetista miehen mieltymysten mukainen. Nykyään harva nainen pukeutuu miestä varten, mutta mitä tämän päivän unelmankevyet ja huomamattomat alusvaatteet merkitsevät meille naisille. Onko niillä mitään merkitystä?

Opinnäytetyössäni tarkastelen naisten alusvaatepukeutumiseen liittyviä merkityksiä sekä suunnittelen alusvaatemalliston. Kiinnostuin alusvaatesuunnittelusta ollessani suorittamassa työharjoittelua tukholmalaisessa Made by Noemi -yrityksessä, joka suunnittelee ja valmistaa naisten ja miesten alusvaatteita. Lisätäkseni ymmärrystäni alusvaatesuunnittelusta sekä naisten alusvaatepukeutumisesta päätin perehtyä aiheeseen toiminnallisen opinnäytetyön myötä.

Prosessin aluksi perehdyn alusvaatepukeutumiseen kirjallisen lähdeaineiston kautta sekä kerään empiiristä aineistoa ilmiön tarkastelua varten. Ilmiöön perehtymisen pohjalta suunnittelen alusvaatemalliston, jonka toteutan ammatillisina projektiopintoina. Lopuksi mallistoni arvioi alusvaatemyyjä sekä joukko alusvaateliikkeessä asioineita naisia. Lisäksi opinnäytetyö tarjoaa minulle mahdollisuuden pohtia alan yrittäjyyttä.

2 Alkuasetelma

2.1 Lähtökohdat ja tavoitteet

Perehdyn opinnäytetyössäni alusvaatepukeutumisen merkityksiin naisille ja suunnittelen alusvaatemalliston. Malliston lähtökohtana toimivat tulkintani tarkastelemastani ilmiöstä ”alusvaatteisiin liittyvät merkitykset” sekä omat arvoni. Tarkastelen ilmiötä käyttäjän näkökulmasta ja pyrin hahmottamaan suunnittelijan mahdollisuudet merkitysmaailman ”tulkitsijana”. Käyttäjällä tarkoitan opinnäytetyössäni alusvaatteiden konkreettista käyttäjää, enkä esimerkiksi ulkopuolista visuaalista käyttäjää. Ymmärrystäni merkitysmaailmasta rakennan kirjallisen ja empiirisen lähdeaineiston avulla.

Alusvaatepukeutuminen on hyvin laaja ilmiö, joten työn aiheen rajaaminen on helpointa määrittelemällä, mitä työ ei koske. Rajaan opinnäytetyöni käsittelemään naisten alusvaatepukeutumista, etenkin alusvaatepukeutumiseen liittyviä merkityksiä naisille. Tarkastelen merkityksiä pääasiassa tavallisten alusvaatekäyttäjien kautta rajaamalla ulkopuolelle alusvaatepukeutumisen erityistarpeet, kuten urheilu-, äitiys-, terveydelliset tuki- ja proteesialusvaatteet. En käsittele myöskään erityistilanteissa käytettäviä erotiikka-alusvaatteita, vaan perehdyn arkiseen alusvaatepukeutumiseen. Lisäksi en tarkastele alusvaatepukeutumisen merkitystä päällysvaatteiden kannalta, enkä alusvaatteiden funktionaalisuuden asettamia materiaali- ja rakennerajoituksia.

Naisten alusvaatepukeutumisessa, kuten yleisessä pukeutumisessakin, on kulttuurieroja. Käsittelem naisten alusvaatepukeutumista pohjoiseurooppalaisesta ja suomalaisesta näkökulmasta. Suuri osa käyttämästäni lähdekirjallisuudesta käsittelee pohjoiseurooppalaista, ja etenkin historian osalta englantilaista alusvaatepukeutumista. Suomalaista näkökulmaa puolestaan tukee kirjallisen lähdemateriaalin lisäksi suomalaisilta naisilta saadut käyttäjäkokemukset sekä suomalaisten asiantuntijoiden haastattelut.

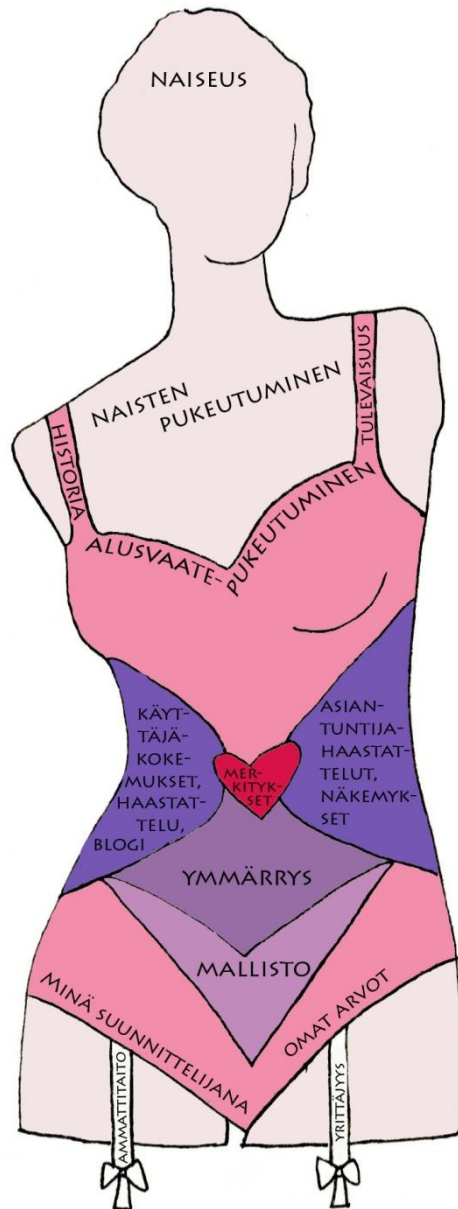
Painotan työssäni alusvaatteiden suunnittelua ja suunnittelijan mahdollisuuksia hyödyntää käyttäjien aiempia kokemuksia ja tuntemuksia alusvaatteista. En suunnittele alusvaatemallistoani ennalta määritellylle asiakkaalle, vaan mallisto on tulkintani ilmiöstä. Oman mallistoni kautta pohdin lisäksi mahdollisuutta suunnitella ja valmistaa alusvaatteita ateljeetyönä tai toimia alan pienyrittäjänä.

Tavoitteena on syventää ymmärrystäni naisten alusvaatepukeutumisesta ilmiönä sekä hahmottaa ammatillista identiteettiäni. Prosessin alkaessa määrittelin visiokseni opinnäytetyön lopputuloksesta oman toiminta-alueen hahmottamisen alalla sekä konkreettisen malliston, joka ilmentää minua suunnittelijana sekä vastaa omaa arvomaailmaani ja estetiikkanäkemykseni.

2.2 Viitekehys

Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja se etenee abduktiivisen päättelyn mukaisesti empiriasta teoriaan peilaamisen kautta ilmiön ymmärrykseen (vrt. Anttila 2000, 139–140). Päättelyprosessini johtolankana toimii oletus, että alusvaatteilla on naisille erityisiä merkityksiä. Tarkastelen olettamustani keräämäni empiriisen aineiston kautta, jota sitten peilaan aiemmin ilmiöstä tehtyyn sosiologian tutkimukseen. Lopuksi suunnittelen alusvaatemalliston, joka syventää ymmärrystäni sekä näyttää tulkintani ilmiöstä.

Visuaaliseen viitekehukseen (kuva 1) olen koonnut opinnäytetyöni keskeiset aihealueet. Kaiken toimintani taustalla vaikuttaa vahvasti käsitykseni naisten pukeutumisesta sekä naiseudesta yleensä, vaikkeivät ne ole työssäni tarkasteltavana ilmiönä. Alusvaatepukeutuminen on merkittävä osa naisten pukeutumisesta, joten kuvaan sen viitekehyksessäni laajana, naisen torson peittävänä alueena. Alusvaatepukeutumisen osalta perehdyn työssäni yleisesti alusvaatepukeutumiseen, sen historiaan ja nykypäivään luodakseni esiyymmärrystä ilmiöstä.

Kuva 1. Viitekehys.

Alusvaatepukeutumiseen liittyviä merkityksiä tarkastelen käyttäjähaastattelun ja -kokemusten sekä asiantuntijahaastattelujen ja suunnittelijakyselyjen kautta. Empiiristä aineistoani vertaan Elina Enqvistin aiheesta tehtyyn sosiologian tutkimuksen ja syvennän ymmärrystäni ilmiöstä. Lopputuloksena suunnittelen alusvaatemalliston, jossa pyrin huomioimaan ilmiöön perehtymisen myötä esiin nousseita asioita. Lisäksi suunnitteluun vaikuttaa oma taustani vaatetusmuotoilun opiskelijana sekä kokemattomuuteni alusvaatesuunnittelusta, omat arvoni ja estetiikkanäkemykseni. Opinnäytetyön myötä kartutan ammattitaitoani ja asiantuntijuuttani sekä pohdin mahdollisuuksiani yrittäjänä toimimiseen.

alusvaatemalliston ilmiön tarkastelun pohjalta sekä pohdin suunnittelijakyselyn kautta suunnittelijan mahdollisuuksia tulkita alusvaatteisiin liittyviä merkityksiä. Malliston suunnittelussa hyödynsin opintojen aikana tutuksi tulleita työskentelytapoja, kuten moodboardien tekemistä ja luonnostelua. Lisäksi valmistamisen suhteen tehdyt kokeilut vaikuttivat suunnitteluprosessiini. Alusvaatemallisto on tulkintani ilmiöstä ja sen kautta syvensin ymmärrystäni alusvaatesuunnittelijan tehtävästä. Valmiin malliston esittelin alusvaateyrittäjä Leena Männikölle ja keräsin hänen liikkeessään asioineilta naisilta kyselyn avulla palautetta. Lopuksi pohdin omia ammatillisia mahdollisuuksiani alalla toimimiseen.

3 Alusvaatepukeutuminen

3.1 Alusvaatteet

Alusvaatteet tarkoittavat muiden vaatteiden alle puettavia vaatekappaleita, jotka ovat kosketuksissa ihon kanssa ja jotka eivät yleensä näy. Alusvaatteiden tarkoituksena on suojata päällysvaatteita likaantumiselta sekä lisätä käyttäjänsä mukavuutta muun muassa tukemalla ja lämmittämällä vartaloa. Osaa alusvaatteista voidaan käyttää myös päällysvaatteina.

Suomenkielessä termillä alusvaatteet käsitetään kaikki alusvaatteet. Englanninkielessä alusvaatteet (underwear) puolestaan jaetaan rakenteellisiin alusvaatteisiin (structural underwear), kuten korsetit, krinoliinit ja rintaliivit sekä pehmeisiin alusvaatteisiin (linen/lingerie), kuten aluspaidat, alushameet ja alushousut (Carter 1992, 10). Nähdäkseni tänä päivänä alusvaatteet mielletään ensisijaisesti rintaliiveiksi ja alushousuiksi. Alusvaatteisiin kuuluvat kuitenkin myös alushameet, korsetit ja korseletit, sukkanauhaliivit, bodyt, hihattomat alustopit, t-paidat sekä alusasut tai -kerrastot. Alusvaatteissa on lisäksi useita vakiintuneita erinimisiä malleja, kuten esimerkiksi balconette-rintaliivit ja tai-alushousut. Alusvaatesanastoa olen koonnut liitteeseen 1.

Usein alusvaatteiden yhteydessä puhutaan myös uima-asuista, yöasuista sekä sukista. Itse en kuitenkaan miellä niitä alusvaatteiksi, vaan omiksi pukeutumisen ryhmikseen, jotka ovat hyvin läheisiä alusvaatepukeutumiselle. Opinnäytetyössäni en käsittele uima- ja yöasupukeutumista enkä sukkiä.

3.2 Alusvaatepukeutumisen historia antiikista vuoteen 1914

Alusvaatteiden syntyyn on todennäköisesti vaikuttanut tarve genitaalialueiden peittämiseksi. Alusvaatteiden tehtävänä on ollut suojata ihoa karheilta päällysvaatteiden kankailta, lämmittää ja muovata vartaloa sekä suojata arvokkaita päällysvaatteita hieltä ja lialta. (Carter 1992, 14–17.) Antiikin ajalla naiset käytti-

vät kevyitä alusvaatteita, jotka sekä muokkasivat kevyesti siluettia että suojasivat herkkiä elimiä (Lewenhaupt 1995, 14–15). Keskiajalla eurooppalaiset naiset puolestaan suojasivat säädyllyisyyttään pitkien, yksinkertaisten, T-muotoisten kaapujen avulla. Alusvaatteet olivat yksinkertaisia ja käytännöllisiä, eikä niillä korostettu niin sosiaalisia luokkaeroja kuin seksikkyyttäkään. (Carter 1992, 14–15; Willet & Cunnington 1992, 21–22.)

Korsettien käyttö yleistyi ylempien sosiaaliluokkien keskuudessa 1300-luvulla, kun vartalon luonnollinen muoto ei ollut enää kauneushanteena ja sukupuolten eroja alettiin erityisesti korostaa (Lewenhaupt 1995, 16). 1500-luvulle tultaessa vatsaa alettiin litistää kureliiveillä suppilomaisen siluetin aikaansaamiseksi (kuva 3) (Carter 1992, 17), eivätkä alusvaatteet olleet 1600-luvulla enää puhtaasti käytännöllisiä, vaan niillä alettiin korostaa luokkaeroja sekä seksuaalista veto-voimaa. Naisten pukeutumisen pääasiallinen tehtävä oli viehättää, ja viehätysvoimaa lisättiin tuomalla esiin vilahduksia runsaista alushameista. (Willet & Cunnington 1992, 53.)

Kuva 3. Leveä lantio symboloi hedelmällisyyttä 1500-luvulta lähtien. Lantiota levennettiin runsailla vannealushameilla ja vaikutelmaa korostettiin kiristämällä ylävartalo suppilomaiseksi. (Carter 1992, 17.) (Kuva: Racinet 2000, 59.)

Alushameet olivat 1700-luvun alkupuolella yksinkertaisia tikattuja vannehameita, mutta pukeutumismuodin muuttuessa niitä alettiin koristella taidokkaammin,

kun ne tulivat lähes täysin näkyviin (kuva 4). Vuosisadan loppupuolella hoveja lukuun ottamatta vannehameista luovuttiin ja vyötärö nyöritettiin kureliiveillä tiukasti ampiaisvyötäröksi (kuva 4). Rakenteellisten alusvaatteiden alla käytettiin yksinkertaisia pellava-alusvaatteita, jotka säätelivät lämpöä, suojasivat säädyllisyyttä ja paransivat hygieniaa. (Carter 1992, 24–28.)

Kuva 4. 1700-luvulla vannealushameet levenivät todella suuriksi (vas.), mutta myös ampiaisvyötäröllä (oik.) korostettiin lantion leveyttä. Lantion korostamisen seurauksena rinnoista tuli tabu (Willet & Cunnington 1992, 70–71). (Kuvat: Barterberry & Barterberry 1982, 171; Carter 1992, 28.)

Vyötärölinja nousi 1800-luvun alussa korkealle korostaen naisen rintoja, kun pukeutuminen otti vaikutteita antiikin veistoksellisista linjoista (kuva 5). Uusi tyyli vaati vertikaalista linjaa tukevan alusmekon, johon yhdistettiin kevyt, rintoja kohoittava kureliivi ja täyspitkä alushame. (Carter 1992, 30–33.) Vartalo vapautettiin, ja ensimmäistä kertaa 400 vuoteen naisen vartalo hyväksyttiin luonnollisen pyöreänä. Moraali tiukentui 1820-luvulla ja naiset alkoivat jälleen käyttää tiukemmin nyöritettyjä korsetteja. (Lewenhaupt 1995, 22-23.) Vyötärölinjan madaltuessa ja helmojen levetessä alusvaatekerrokset moninkertaistuivat tukemaan painavia vaatteita ja luomaan ihannoitua siluettia. (Carter 1992, 30–34.) Vaatteilla korostettiin yhä enemmän sosiaalista asemaa, ja alusvaatteet olivat osoitus korkeasta moraalisesta (kuva 6) (Willet & Cunnington 1992, 120-121). Myös

henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisella korostettiin luokkaeroja, sillä alempien sosiaaliluokkien naisilla ei ollut mahdollisuutta vaihtaa päivittäin puhtaita alusvaatteita (Carter 1992, 37 vrt. Willet & Cunnington 1992, 98).

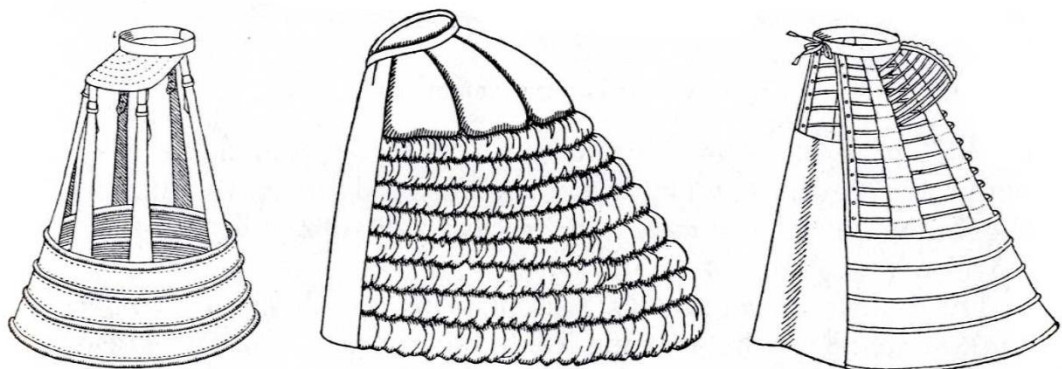

Kuva 5. 1800-luvun alun empire-tyyli kevensi naisten alusvaatepukeutumista, kun vartalo sai olla luonnollisessa muodossaan. (Kuva: Racinet 2000, 97.)

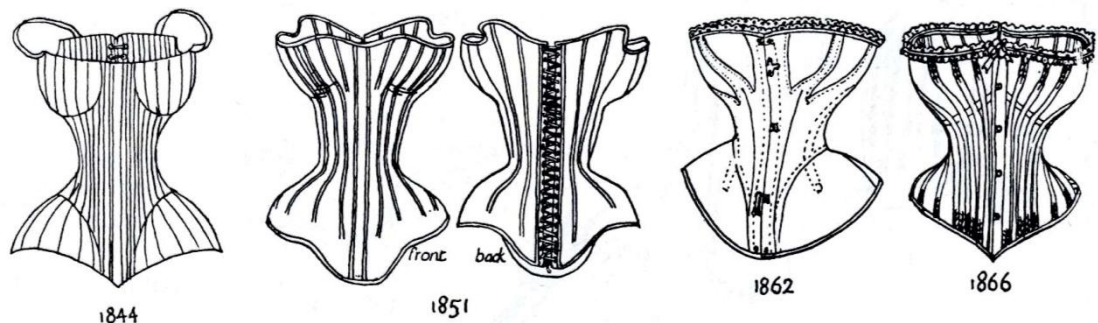

Kuva 6. Korsettien lisäksi käytettävät alusvaatteet olivat 1820-luvulla yksinkertaisia, koska esteettisten alusvaatteiden luomia mielikuvia pidettiin epäsovivina (Willet & Cunnington 1992, 120-121). (Kuva: Willet & Cunnington 1992, 128.)

Teollistuminen ja uusien materiaalien keksiminen vaikutti 1800-luvun loppupuolella alusvaatepukeutumiseen. Elastaanin keksiminen helpotti alusvaatteiden pukemista ja ompelukoneiden myötä kaikkia alusvaatteita ei tarvinnut enää ommella käsin. Aikakausi toi uudenlaisia alusvaatteita, kuten korsetin päällä käytettävän liivinsuojuksen, aluspaidan, alushousut ja krinoliinikehikon (kuva 7). Alusvaatteet seurasivat muodin muutoksia, ja etenkin korsetit vaihtelivat väljästi sidotuista malleista tiukasti nyöritettyyn tiimalasi -siluettiin (kuva 8). (Carter 1992, 40–46.)

Kuva 7. Krinoliini oli vanteilla vahvistettu alushameen tukikehikko, joka kehitettiin vuonna 1856. Kehikon myötä alushameiden määrä väheni ja liikkuminen helpottui. Toisaalta kehikko oli hankalasti hallittava ja saattoi aiheuttaa häpeällisiä tilanteita. (Willet & Cunnington 1992, 163–166.) (Kuva: Willet & Cunnington 1992, 165.)

Kuva 7. Korsetit vaihtelivat 1800-luvulla tiukasti nyöritetystä väljempiin malleihin. (Kuva: Willet & Cunnington 1992, 149.)

Krinoliinikehikolla porvarinaiset halusivat korostaa sosiaalista asemaansa. Kehikon suosion levitessä alempiin sosiaaliluokkiin se menetti merkityksensä luokkaerojen korostajana ja muuttui seksuaalisen viehättävyyden tunnusmerkiksi. Krinoliini vaikutti yhteiskunnallisesti naisten aseman kohentumiseen laajentaen sekä fyysisesti että sosiaalisesti naisen paikkaa. Vapaampaan liikkumiseen soveltuvien alusvaatteiden myötä kasvoi tietoisuus, että naisella voisi olla muutaakin arvoa kuin viehättää miestä. (Willet & Cunnington 1992, 154–156; 171.) Suomessa talonpoikaisnaiset eivät käyttäneet rakenteellisia alusvaatteita ja korsetteja, vaan yksinkertaisia puuvilla-alusvaatteita (kuva 9) (Lewenhaupt 1995, 34 vrt. Museovirasto 1996, 48-49).

Kuva 9. Alusvaatteina käytettävät pitkät paidat olivat malliltaan väljiä. Talvisin naiset käyttivät villaisia alusvaatteita (oik.). (Kuva: Museovirasto 1996, 48–49.)

Tiukkaan nyöritettyjen korsettien (kuva 10) terveyshaittoihin alettiin kiinnittää huomiota vuosisadan lopulla. Englannissa suositeltiin, että alusvaatteiden tulisi painaa enimmillään 3,2 kg, eikä naisten olisi suotavaa käyttää korsettia ja krinoliinia. (Carter 1992, 49–50.) Suomessa vaatekauppias ja naisasianainen Minna Canth oli kauhuissaan korsettien vaikutuksista naisten terveyteen (Mäkinen & Uusihallilla 2003; ks. Kortelainen 2005, 151–152). Vartalon puristamista korsettiin kuitenkin pidettiin siveellisenä ja kasvattavana, sillä se muistutti jatkuvasti mielen ja tunteiden hallinnasta. (Laiho & Leino 1988; ks. Kortelainen 2005, 152).

Kuva 10. Useat naiset tavoittelivat korsetin avulla vyötärön ympäröityä mitakseen 45 cm:ä. (Kuva: Batterberry & Batterberry 1982, 254.)

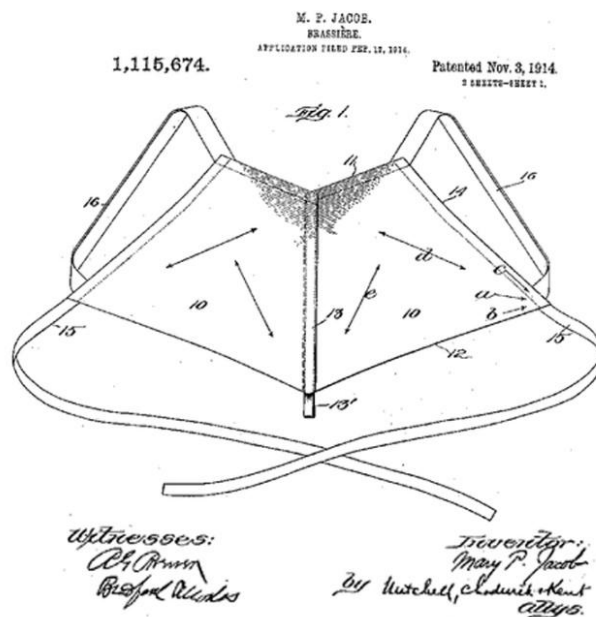
1900-luvun taitteessa, ennen ensimmäistä maailmansotaa naisten alusvaatepukeutuminen oli painoltaan ja tunnultaan aiempaa kevyempää, mutta toteutukseltaan ylellisempää, hienostuneempaa ja vivahteikkaampaa (kuva 11). (Carter 1992, 68.) Alusvaatteet olivat aiempaa paljastavampia ja ne kuvastivat uutta ajattelutapaa, joka oli kaukana viktoriaanisen ajan ankarasta tapakulttuurista (Willet & Cunnington 1992, 202).

Kuva 11. Naisten alusvaatepukeutuminen 1900-luvun alussa oli aiempaa koristeellisempää ja rohkeampaa. (Kuva: Carter 1992, 73.)

3.3 Alusvaatepukeutumisen historia rintaliiveistä 2000-luvulle

Vuonna 1914 amerikkalainen Mary Phelps Jacob patentoi ensimmäiset rintaliivit, jotka mullistivat naisten alusvaatepukeutumisen (kuva 12). Rintaliiveistä tuli nopeasti suosittuja nuorten naisten keskuudessa, ja uudenlaisia rintaliivejä kehiteltiin runsaasti 1920- ja 30-lukujen aikana. (Lewenhaupt 1995, 54–55.) Alusvaatteet pelkistyivät, kun tyyli yleisesti muuttui yksinkertaisemmaksi ja sulavalinjaisemmaksi. Ensimmäisen maailmansodan aikana naiset hylkäsivät korsetit ja alkoivat käyttää housuja. (Carter 1992, 68- 77.)

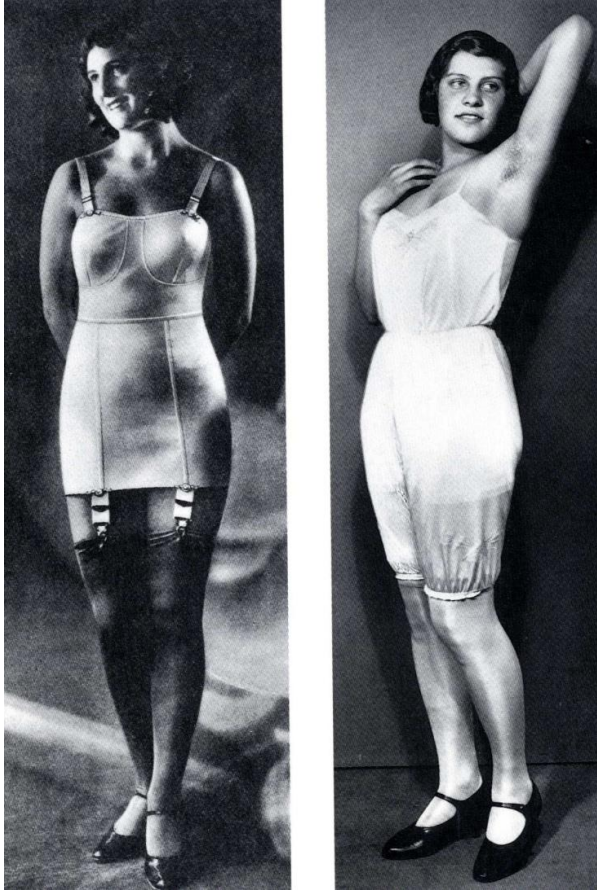

Kuva 12. Ensimmäiset rintaliivit muodostuivat kahdesta nenäliinasta ja nauhoista (Lewenhaupt 1995, 55; kuvaa muunneltu).

Naisten aiempaa itsenäisempi asenne mahdollisti vanhojen sukupuoliroolien muuttamisen, ja 1920-luvulla poikamaisesta vartalosta tuli kauniita kasvoja tärkeämpää (Lewenhaupt 1995, 56). Myös alusvaatteiden kaksi päätehtävää muuttuivat. Enää alusvaatteita ei tarvittu lämmittämään vartaloa, eikä niitä käytetty yhtä vahvasti muokkaamaan vartaloa haluttuun muotoon. Tärkeämpiä syitä alusvaatteiden käytölle olivat mukavuus ja säädyllyisyys. (Willet & Cunnington 1992, 235 vrt. Carter 1992, 85–92).

Alusvaatteet muuttuivat mallien, määrän ja materiaalien suhteen radikaaleimmin 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Alushousut lyhenivät 1920-luvulla täyspitkistä polvimittaisiksi ja 30-luvulla vielä lyhyemmiksi. 1930-luvulla ei käytetty päivä-

alusvaatesettinä enää kuin rintaliivejä ja alushousuja tai paitahousua (kuva 13). Pellavan ja puuvillan lisäksi alusvaatteita alettiin valmistaa keinokuiduista ja tuottaa massatuotantona. (Carter 1992, 68; 83–92.)

Kuva 13. Paitahousussa (oik.) yhdistyy aluspaita ja alushousut. Paitahousun lisäksi osa suomalaisista naisista käytti joustavaa kokovartaloliiviä. (Kuva: Kopisto 1997, 47.)

Säännöstely vaikutti 1940-luvulla sekä siluettiin että alusvaatemuotiin (kuva 14). Kankaat käytettiin taloudellisesti, tuhlailevaisuutta ei sallittu ja tuotteet olivat laadukkaasti valmistettuja. Paitahousut olivat halvan hintansa ja helpon puettavuutensa vuoksi edelleen suosittuja. (Carter 1992, 105–108.) Alusvaatemuodissa ei ollut kyse muodista vaan tarpeellisuudesta. Materiaalina suosittiin koruton puuvillaa, eivätkä alusvaatteet olleet aiempien vuosikymmenten tapaan naisellisia. (Lewenhaupt 1995, 63.) Naiset kuitenkin suosivat herkän vaaleita ja pastellisävyisiä alusvaatteita näyttääkseen kauniilta (Carter 1992, 125).

Kuva 14. Alusvaatteissa korostettiin 1940-luvulla tarpeellisuutta. Sodan aikana neulotut alusvaatteet (oik.) olivat suosittuja. (Kuva: Carter 1992, 109.)

Pula-aikana (ks. kpl 5.2.1) kodeissa valmistettiin alusvaatteita vanhoista vaatteista ja tekstiileistä. Suomessa Kotiliesi-lehti neuvoi lukijoitaan näkemään materiaalien arvaamattomat mahdollisuudet. Lehdissä neuvottiin muun muassa, kuinka vanhasta säkistä voi tehdä äitiysrintaliivit ja vanhasta alushameesta ja yöpaidasta saa uudet alushousut, aluspaidan ja yöpaidan. (Aikasalo 2000, 208–209.)

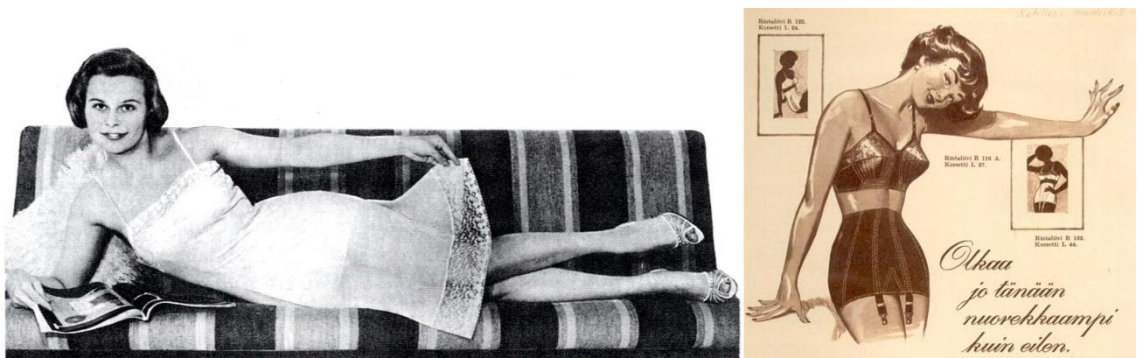
Sodan jälkeen naisen kuva itsestään muuttui itsenäistymisen, itseluottamuksen kasvun ja taloudellisen vapautumisen myötä. Diorin New Look rohkaisi naisia tuhlailevaisuuteen ja herätti varsin nopeasti henkiin ihanteen tiimalasivartalosta. Vaikka harvalla oli varaa uuteen muotiin, haluttiin siitä omaksua kotiompeluun vaikutteita, kuten täyteläiset alushameet (kuva 15). Olkaimettomista rintaliiveistä ja spiraali -rintaliiveistä tuli suosittuja filmitähtien myötä. Asenteet alusvaatteita kohtaan vapautuivat, kun tabuja rikottiin näyttämällä alusvaatteita elokuvissa, lehtien kuvituksissa ja televisiossa. (Carter 1992, 105, 111–114.) Vaikka naiset sodan jälkeen osittain palasivat käyttämään uudenlaista korsettia, eivät he karsineet isoäitiensä tavoin korsettien aiheuttamaa tuskaa. Vaikeiden aikojen jälkeen naiset halusivat olla turhamaisia ja näyttää naisellisilta. (Lewenhaupt 1995, 64.)

Kuva 15. Sotien jälkeen alusvaatepukeutumiseen omaksuttiin nopeasti runsautta ja naisellisuutta. (Kuvat: (vas.) Shih 1997, 92; (oik.) Carter 1992, 112.)

Suomessa alusvaatemuoti seurasi muiden länsimaiden trendejä. Kotiliesilehdissä oli runsaasti alusvaatemainoksia, jotka lupailivat luovan viehkeyttä ja antavan lisää itsevarmuutta (kuva 16). Vuosikymmenelle oli tyypillistä rintojen ihannointi, ja naisten ihanne oli olla viehättävä miesten silmissä. (Aikasalo 2000, 87–89.) Maan vanhin liivitehdas, vuonna 1912 perustettu Oy Sjöblom Ab toi ensimmäiset kansainväliset tuotemerkit kauppoihin (Jalava 2005) ja Yrjö Rekolan Lyhy Oy alkoi valmistaa suosituksi tulleita Figura-rintaliivejä (kuva 16) (Orell 2010).

Kuva 16. 50-luvun lopulla suomalainen Silo-tuote mainosti, että nailoncharmeuse -alushameessa voi viivähtää hetkisen puolipukeissa kenenkään silmää loukkaamatta (Kuva: Aikasalo 2000, 108). Figura-rintaliivejä käyttämällä puolestaan pysyi nuorekkaana (Kuva: Orell 2010).

1960-luku oli seksuaalisen vapautumisen suurta aikaa. Naisen aseman asenteelliset muutokset kohdistuivat alusvaatteisiin, ja etenkin rintaliiveihin. (Lewenhaupt 1995, 72–73.) Rintaliivit koettiin naiseuden epämukavana taakkana ja seksuaalisen vallankumouksen myötä osa jopa poltti rintaliivejä. Polttamisen sijaan useat naiset valitsivat pehmeät ja kevyet rintaliivit, jotka antoivat tukea rinnoille ja sopivat tyyliltään vuosikymmenen muodille ominaisiin suoriin linjoihin (kuva 17). (Carter 1992, 114–116.) Ihanteena oli lapsekas ja pienirintainen vartalo. Markkinoinnissa alettiin kiinnittää erityistä huomiota nuoriin aikuisiin, ja syntyi uusia nuorille suunnattuja alusvaatteita, kuten Baby Doll -mekot (kuva 17). (Scott 2010, 105–108.) Vuosikymmenen suurin keksintö oli sukkahousut, joiden myötä naisten ei enää tarvinnut käyttää sukkanauhaliivejä pitääkseen sukkia ylhäällä (Lewenhaupt 1995, 72). Useat naiset kuitenkin käyttivät sukkanauhaliivejä tukemaan ja muokkaamaan vartaloa (Carter 1992, 136).

Kuva 17. 1960-luvun lopulla lycra mahdollisti pehmeät ja minimaaliset alusvaatteet. (Kuva: Kopisto 1997, 123.) Baby Doll -mekko suunniteltiin erityisesti nuorille. (Kuva: Scott 2010, 108.)

Alusvaatteet olivat 1970-luvulla edelleen minimalistisia nopeasti vaihtuvien, modikkaiden päällysvaatteiden alla. Aikakauden unisex-tyyli heijastui myös alusvaatteisiin, joista haluttiin ennen kaikkea näkymättömiä ja mukavia pitää yllä

(kuva 18). (Carter 1992, 116.) Toisaalta vastareaktiona unisex-tyylille tuli pitsiset ja ylellisemmät alusvaatteet (kuva 18) sekä Wonderbra-rintaliivit (Lewenhaupt 1995, 78). Suomen Trikoon 1960-luvulla suunnittelemat puuvillatrikoiset alusvaatesarjat olivat suosittuja myös 70-luvulla. (Rohunen, U. Kaasalainen, P. & Tekstiiliteollisuusmuseon työryhmä 2011).

Kuva 18. Alusvaatteet olivat 1970-luvulla yksinkertaisia ja niillä tavoiteltiin luonnollista vartalonmuotoa. Suomen Trikoon suosittu ranskalaisvaikutteinen Charmia-alushame oli linjoiltaan yksinkertainen, mutta ylellinen. (Kuvat: Smith 1998, 127; Vapriikin kuva-arkisto.)

Muoti ja erilaiset tyylit vaihtelivat 1980-luvulla nopeasti. Alusvaatteita löytyi runsaasti erilaisia moniin erilaisiin tilanteisiin, ja harvat alusvaatteet olivat enää käsin tehtyjä. Vuosikymmenen uutuuksia olivat tangat ja bodyt, jotka nousivat nopeasti suureen suosioon. Lisäksi alusvaatteita alettiin pitää päällysvaatteina sen jälkeen kun Madonna esiintyi Jean Paul Gaultierin tötterörintaisessa korsetissa (kuva 19). Tavalliset naiset seurasivat trendiä pukemalla silkkisen aluspaidan juhlatopiksi ja käyttämällä jakkujen alla läpinäkyviä bodyja, jotka paljastivat hyvin treenatun vartalon. Taloudellisen nousukauden myötä merkkialusvaatteilla korostettiin sosiaalista asemaa. (Carter 1992, 116–118; Scott 2010, 117.)

Kuva 19. Madonna Jean Paul Gaultierin suunnittelemassa esiintymisasussa. (Kuva: Scott 2010, 120.)

Alusvaatteissa korostettiin käytännöllisyyttä 1990- ja 2000-luvuilla. Uudet materiaalit, etenkin mikrokuidut lisäsivät alusvaatteiden helppohoitoisuutta sekä käyttömukavuutta. Alusvaatteina käytettiin pääasiallisesti rintaliivejä ja alushousuja. Rintaliivien suunnittelussa huomioitiin erilaiset käyttötarpeet, ja sekä urheiluliivien että juhla-asujen kanssa käytettävien rintaliivien tarjonta kasvoi. (Larros 2000.) Lisäksi Push up -rintaliiveillä kohotettiin ja suurennettiin povea (Triumph 2011). 2000-luvulle tultaessa alushousuissa yleinen trendi oli housujen pieneeminen. Vyötärölinja madaltui ylälantiolle ja 80-luvun suosittu tanga-malli pieneeni takaa näkymättömään string-malliin. Nuorten keskuudessa oli 2000-luvun alussa trendinä merkkialushousujen vyötärökuminauhan näkyminen päällyshousujen alta. (Myöhänen 2004, 23–24.)

Naisten alusvaatepukeutuminen on muuttunut historiansa aikana runsaasti. Alusvaatteet ovat olleet tärkeä osa naiseutta, ja niihin on kohdistunut tiiviisti niin sosiaalisen aseman korostaminen kuin naisen aseman muutokset yhteiskunnassa. Alusvaatteiden ensisijainen tehtävä on kuitenkin ollut lämmittää ja tukea naisen vartaloa, suojata säädyllisyyttä sekä muokata naisen vartaloa ihannoidun siluetin mukaiseksi.

3.4 Alusvaatepukeutumisen nykypäivä ja tulevaisuus

Alusvaatteista puhutaan mediassa aiempaa enemmän. Suomessa alusvaatteiden arvostuksen taustalla arvellaan olevan yleinen naiseuteen suhtautumisen muuttuminen sekä liberaalimpi asenne. Alusvaatepukeutumisella tavoitellaan edelleen täydellistä povea ja vartaloa, mutta vielä tärkeämpää on hyvä olo. (Easton 2011.)

Joensuulaisen Liivien erikoisliike Männikön omistajan Leena Männikön (2011 a) mukaan alusvaatteiden trendit seuraavat tänä päivänä vahvemmin päällyspukeutumisen trendejä kuin ennen. Hänen mukaansa alusvaatemuodissa huomioidaan päällysvaatemuodin mallien ja materiaalien lisäksi entistä tarkemmin myös värit. Naiset myös panostavat siihen, että heillä on käytössään useammat kuin yhden tai kahden rintaliivit.

Tällä hetkellä alusvaatemuodissa on nähtävillä paljon vaikutteita 1950-luvun muodista. Nostalgiaihannoinnin taustalla on nähty olevan sekä 50-luvun mainostoimiston elämään sijoittuva tv-sarja Mad Men että suosituksi noussut burleski. Muotikonsultti Caroline de Crellen mukaan uusi muoti on kuitenkin merkki taloudellisen taantumien päättymisestä. Aivan kuten ankarien sotavuosien jälkeen haluttiin nauttia elämästä, nautitaan elämästä nyt talousvaikeuksien jälkeen. (STT-AFP 2011.) Dagens Nyheterin mukaan suosittu 50-luvun mainosmaailmasta tuttu pin up- tyyli on vaihtunut klassisen naiselliseen tyyliin, johon olennaisina alusvaatteina kuuluvat muotoilevat alushousut sekä osana näkyvää pukeutumista käytettävät korsetit (Lindholm 2010). Myös Muotimaailma-lehden (2/11, 29) mukaan syksy/talvi 2011/2012 kaudella alusasut saavat näkyä paidan alta.

Tänä päivänä alusvaatteissa tärkeää on miellyttävän ulkonäön ja käyttömukavuuden yhteensovittaminen. Alusvaatevalmistajat mainostavat tuotteitaan itsevarmuutta lisäävinä vaatekappaleina, joissa nainen voi tuntea puhkeavansa kukkaan. Korkea teknologinen osaaminen alusvaatevalmistuksessa on mahdollistanut muun muassa saumattomat reunat, jolloin alusvaatteen käyttömukavuus korostuu. (Tetri-Natunen 2011 vrt. Hilakari 2011.) Nimenomaan alusvaatteiden saumattomuus on ominaista tulevissa alusvaatetreendeissä (Muotimaail-

ma 2/11, 28–29). Myös Leena Männikkö (2011a) arvioi saumattoman tank- to- pin ja ohuiden mikrokuitualushousujen nousevan suosituiksi ”ihomaisuutensa” vuoksi. Kauempana alusvaatteiden tulevaisuudessa siintävät tekniset high teck -alusvaatteet. Esimerkiksi Boltonin yliopiston tutkimuskeskuksessa kehitellään älytekstiilien myötä syöpäsoluja jäljittäviä rintaliivejä. (Rahikainen 2010.)

Oman kokemukseni mukaan alusvaatepukeutuminen on koostunut viimeisen viiden vuoden aikana vahvasti rintaliiveistä ja alushousuista. Uusien alusvaate- trendien myötä tarjolle on tullut myös muita alusvaatteita, kuten alushameet ja bodyt, joita ei välillä kaupoista ollut saatavilla. Mielenkiintoista onkin nähdä, minne alusvaatepukeutumisen trendit jatkossa kehittyvät. Nouseeko kevyiden korsettien käyttö 50-luvun nostalgiahuumassa osaksi arkipukeutumista, vai yritämmekö parin vuoden kuluttua rintojen korostamisen aikakauden jälkeen litistää rintaa 1920-luvun tavoin poikamaisen siluetin saavuttamiseksi?

4 Alusvaatteisiin liittyvät merkitykset

4.1 Käyttäjäkokeuksia alusvaatepukeutumisesta

Tarkastelen alusvaatepukeutumisen merkityksiä käyttäjille blogini ”Iholla - haaveita ja hiertymiä” kommenttien ja yhden perusteellisemmän haastattelun kautta. Valitsin haastattelun aineiston keruumenetelmäksi, koska haastattelussa kokemuksia ja alusvaatteisiin liittyvää merkitysmaailmaa oli mahdollista tarkastella blogikommentteja syvällisemmin. Haastattelumuodoksi valitsin teemahaastattelun (liite 2), jotta haastateltava pystyi kertomaan kokemuksistaan ja alusvaatteiden merkityksistä mahdollisimman vapaasti. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkkaa muotoa ja järjestystä ei ole ennalta mietitty (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 195).

Haastateltavaksi valitsin lähipiiristäni nuoren, 22-vuotiaan sinkkunaisen. Hän on rintaliiviensä koon takia kohdannut haasteita alusvaatteisiin liittyen, ja on näin ollen joutunut kiinnittämään alusvaatteisiinsa erityistä huomiota. Haastattelun toteutin haastateltavan kotona ja haastattelun yhteydessä kävimme konkreettisesti läpi hänen omistamiaan alusvaatteita. Ennen haastattelua pyysin haastateltavaa olemaan karsimatta alusvaatevalikoimaansa, jotta niihin liittyvät kokemukset ja merkitykset tulisivat esille mahdollisimman totuuden mukaisina. Haastattelu nauhoitettiin.

Haastattelun aluksi kävimme läpi, millaisia alusvaatteita haastateltava ylipääntänsä käyttää. Hän kertoi käyttävänsä arkena tunnultaan huomaamattomia rintaliivejä sekä mukavan tuntuisia hipster- tai hot pants- mallisia alushousuja (termit ks. liite 1). Erityisempiä tilanteita varten hänellä on muutamat pitsiset rintaliivit sekä hieman paljastavimmat pitsiset alushousut. Haastateltava kertoi käyttäneensä aiemmin joissain juhlatilanteissa korsettia, mutta ei ole nyt löytänyt kaupoista kooltaan sopivaa. Hän haluaisi omistaa mahdollisimman laajasti erilaisia alusvaatteita eri käyttötilanteita varten.

Tärkeää alusvaatteissa haastateltavan mukaan ovat materiaalin tuntu, sopiva malli, ulkonäkö sekä itsetuntoa nostava vaikutus. Haastateltava kertoi tunnustelewansa alusvaatteiden materiaaleja ostotilanteessa. Rintaliivien kupprien täytyy tuntua hyvältä kättä vasten, ettei se vain ole kovan tuntuinen ja ärsyttäisi rintaa käytössä. Lisäksi rintaliivejä valitessa hänelle on tärkeää, että niissä on edes jonkinlainen toppaus, etteivät hänen nännilävistyksensä näy läpi ja ole epäsiistien näköiset. Push-ujeja tai muita täytteitä haastateltava ei kuitenkaan rintaliiveissään käytä. Alushousujen osalta hän kertoo käyttävän eniten puuvillaisia, ja etenkin luomupuuvillaisia alushousuja, jotka tuntuvat säilyttävän muotonsa tavanomaisia puuvilla-alushousuja paremmin.

Malliltaan haastateltava haluaa arkisin käytettävien alusvaatteiden olevan mahdollisimman huomaamattomia. Alushousuissa hänen mukaansa paras malli on sellainen, jossa vyötärökorkeus ylittää lähelle napaa ja lahkeenpituus pakaran alle. Rintaliiveissä haastateltava suosii arkisin vapaamman ja huomaamattoman tunteen luovaa kevyempää rintaliiviä, joka on kuppimalliltaan avara. Juhlavampien alushousujen haastateltava haluaa olevan malliltaan arkisia paljastavimmat, vaikka eivät olisikaan yhtä hyvät pitää yllä. Rintaliiveissä tärkeintä taas on tukevuus ja hyvä tuntu, vaikka ne olisivatkin kuppimalliltaan hieman arkisia peittävämmät. Kaikki haastateltavan käyttämät rintaliivit ovat kaarituettuja.

Alusvaatteiden ulkonäkö ja tyyli ovat haastateltavalle tärkeitä. Hän haluaa alusvaatteidensa mukailevan omia mieltymyksiään ja sitä kautta muuta pukeutumista. Haastateltava pitää mustan lisäksi alusvaatteissa muista vahvoista väreistä, kuten punaisesta, violetista ja petroolista. Puuterin ja valkean värisistä alusvaatteista hän ei pidä. Arkisissa alusvaatteissa, ja etenkin alushousuissa, haastateltava pitää hauskoista yksityiskohdista, kuten printtikuvioista. Juhlavimmissa alusvaatteissa hän panostaa setin yhteneväisyyteen ja omaa silmää miellyttävään kokonaisuuteen.

Itsetuntoa nostaviksi haastateltava kokee alusvaatteet, kun ne sekä näyttävät hänen omasta mielestään hyviltä että tuntuvat hyviltä. Ylipäättänsä hyvä olo ja tietoisuus siitä, että on jotain hienompaa päällä, tuovat hänelle itsevarmemman tunteen. Arkikäytössä haastateltava ei kokenut alusvaatteiden itsetuntoa nosta-

valla ominaisuudella olevan merkitystä. Erityistilanteissa, kuten juhlissa hän haluaa olla kokonaisvaltaisesti huolitellun näköinen myös alusvaatteiden osalta, vaikkei niitä kukaan näekään. Juhlavampiin alusvaatteisiin liittyvää erityisyyden tunnetta vahvistaa se, että niihin on jo ostovaiheessa panostanut taloudellisesti enemmän. Haastateltava ei mieti muiden mielipiteitä alusvaatteita ostaessaan, eikä osta niitä sen takia, että ne miellyttäisivät ulkonäöllisesti jotain muuta kuin häntä itseään. Hänestä alusvaatteissa on parasta, kun niitä ei huomaa päivän aikana ollenkaan.

Myös pitämäni blogin kommentteista käy ilmi, että naiset kokevat alusvaatteet hankaliksi, jos niihin joutuu päivän mittaan kiinnittämään huomiota esimerkiksi valuvuuden tunteen tai liian vähäisen tuen vuoksi. Alusvaatteiden käyttömukavuus korostui kirjoituksissa vahvasti. Tärkeimpinä elementteinä alusvaatteiden sopivuuden osalta nousivat esiin alusvaatteen oikea malli sekä materiaalin sopivuus itselle. Useilla blogiani kommentoineilla naisilla tuntui olevan selkeä käsitys siitä, millaiset rintaliivi- tai alushousumallit ja – materiaalit heille parhaiten sopivat. Moni kommentoija kertoi käyttävänsä mieluummin puuvillaisia alushousuja kuin polyesteripitsisiä. Erään kommentoijan mukaan ”keinokuitu yhdistettynä nirunaru-mallisiin alushousuihin on kuin pyllyn työntäminen nokkospuskaan”, mutta toisaalta pitsisille alushousuille löytyi omat kannattajansa.

Toinen alushousujen käyttömukavuuden kohdalla esiin noussut asia oli kumi- nauhat ja kuminauha-allergia. Pari kirjoittajaa ihmetteli, miksei alushousujen kuminauhoja voisi ommella niin, etteivät ne tulisi ihon kanssa kosketuksiin. Rintaliivien osalta tuki koettiin käyttömukavuuden kannalta tärkeimmäksi. Huomioita tuli myös kupprien sisäsaumoista, jotka ärsyttävät rintaa, sekä kujistaan ulos tulevista kaarituista. Keskustelu painottui pitkälti rintaliiveihin ja alushousuihin, mutta joillakin kommentoijilla oli kokemusta myös korsetista ja bodysta. Koke- mukset vaikuttivat melko kielteisiltä johtuen mallin sopimattomuudesta omalle vartalolle sekä alusvaatteen huonosta toimivuudesta käytössä. Käyttömukavuuden kärsiessä epämiellyttävän materiaalin tai huonosti itselle sopivan mallin vuoksi jotkin kommentoijista kokivat alusvaatteet jopa itsevarmuutta laskeviksi.

Käyttömukavuuden lisäksi vahvana merkityksenä nousi alusvaatteiden luoma positiivinen tunne omasta itsestä. Alusvaatteiden halutaan tuovan esiin oman vartalon hyviä piirteitä sekä vahvistavan tunnetta naiseudesta ja seksikkyydestä. Visuaalisesti omien mieltymysten mukaiset ja hyvin istuvat alusvaatteet näyttäisivät vaikuttavan vahvimmin mielikuvaan itsestä sekä itsevarmaan oloon. Eräs kommentoija kertoo ostavansa aina rintaliivit omien mieltymystensä mukaan miettimättä miehensä mielipidettä. Parista kommentista puolestaan käy ilmi, että ”vaaleanpunaisia mummohousuja” ja ”loppuunkäytettyjä mummon tissiivejä” kartetaan viimeiseen asti. Kuten haastattelemani nainen, myös blogiini kommentoineet naiset painottivat erityistilanteissa hieman parempien alusvaatteiden luomaa erityistä tunnetta. Vaikka blogikommentointi oli paikoitellen melko niukkaa, käy vastauksista silti ilmi, että alusvaatteiden halutaan tukea varmaa oloa itsestään ja omasta naisellisuudesta.

4.2 Asiakaspalvelijoiden näkemyksiä merkityksistä

Käyttäjien ulkopuolista näkökulmaa tarkastelen alusvaatealan pitkäaikaisen ammattilaisen Leena Männikön ja Pohjois-Karjalan Syöpäyhdistyksen sairaanhoitaja Marketta Tarvaisen sekä sairaanhoitajaopiskelija Noora Hassisen haastattelujen avulla. Männikön valitsin haastateltavaksi, koska hänellä on pitkä, yli 30 vuoden kokemus alusvaatemyyjänä ja asiakaspalvelijana joensuulaisessa Liivien erikoisliike Männikössä. Tarvaista ja Hassista puolestaan haastattelin saadakseni näkökulmaa rintaliivien merkityksistä rintasyöpäpotilaille. Vaikken opinnäytetyössäni käsittele proteesirintaliivejä, halusin huomioida alusvaatteiden merkitykset rintasyöpää sairastaneiden osalta. Tarvainen on työskennellyt usean vuoden ajan Syöpäyhdistyksellä ja Hassinen oli suorittamassa haastattelun aikaan työharjoittelua Syöpäyhdistyksellä. Haastattelin Männikköä teema-haastattelun muodossa (liite 3) ja Tarvaista sekä Hassista avoimena yhteishaastatteluna. Avoimessa haastattelussa ei ole kiinteää runkoa ja haastattelu on muodoltaan keskustelumainen (Hirsjärvi ym. 2002, 196–197).

Männikön (2011 a) mukaan alusvaatteilla on varmasti naisille paljon merkityksiä riippuen henkilöstä. Hänen mukaansa aivan kuten toiset satsaavat kenkiin, on

osa naisista innokkaita panostamaan alusvaatteisiin. Männikkö arveli, että ehkä naiset tuovat alusvaatteillaan esiin jotain alitajunnassaan kytevää puolta itsestään. Jos naisen pukeutumistyyli on muuten pelkistetty, haluaa hän kenties alusvaatteilla tuoda romanttista naisellisuuttaan esiin. Toisaalta alusvaatevalinnoissa huomioidaan vahvasti päällyspukeutumisen asettamat vaatimukset. Esimerkiksi pitsisten alusvaatteiden käyttöä vältetään ohuiden, vartalonmyötäisten puseroiden kanssa, ettei alusvaate näkyisi ikävästi päällysvaateen läpi, jos sitä ei tyylikeinona nimenomaan haluta. Myös päällysvaateissa vaikuttavat trendit heijastuvat alusvaatepukeutumiseen ja siihen, mitä alusvaatteilta tahdotaan.

Männikkö on uransa aikana huomannut, kuinka suuri merkitys alusvaatteen koolla voi naiselle olla. Alusvaatteet paljastavat kenties kaikista karuimmin vartalossa vuosien mittaan tapahtuneet muutokset. Usealle naiselle alushousuissa koosta L kokoon XL siirtyminen on erittäin kova pala. Niinpä monet naiset saattavatkin käyttää liian pieniä alushousuja, jotka eivät Männikön mielestä täytä alusvaatteen tehtävää luoda perusta muulle pukeutumiselle. Hänen mukaansa kauniskaan vaate ei istu käyttäjälleen, jos alusvaatteet eivät ole asianmukaiset. Vaikka alusvaatteet eivät muiden vaatteiden alta näykhään, heijastuvat ne Männikön mielestä käyttäjänsä olemuksesta. Huonosti istuvien alusvaatteiden takia hymystä voi Männikön mukaan tulla alavireinen.

Myös rintaliivien osalta koolla on suuri vaikutus. Vaikka lehdissä on ollut kirjoituksia oikean rintaliivikoon tärkeydestä, tulisi Männikön mielestä naisille korostaa myös sovittamisen tärkeyttä. Eri valmistajien kokoluokitukset voivat vaihdella runsaasti ja rintaliivikooissa voi olla eroa myös saman valmistajan eri mallien välillä. Tätä ei kuitenkaan usein haluta uskoa, sillä kokomerkinällä vaikuttaisi Männikön mukaan olevan naisille hyvin vahva psykologinen merkitys. Etenkin tarve ympärysmitaltaan aiempaa suuremmalle rintaliiville voi osoittautua asiakkaalle niin hankalaksi myöntää, että hän jättää tuotteen kokonaan ostamatta, vaikka tarve uusille alusvaatteille olisi. Männikön mukaan onkin haasteellista, että eri valmistajien mitoituksissa on suuria eroja, koska kerran ”saavutetusta” pienemmästä koosta monen naisen on vaikea päästää irti.

Tarvainen (2011) totesi myös, että suurempaan rintaliivikokoon siirtyminen vaikuttaa olevan naisille kova pala. Proteesirintaliivien sovitustilanteissa hän pyrkii saamaan asiakkaan unohtamaan kokomerkinnot ja kiinnittämään huomion rintaliivien istuvuuteen ja sitä kautta hyvän olon tuntemukseen. Tarvaisen ja Hassisen (2011) mukaan naisista huomaa selvästi, kuinka paljon hyvät rintaliivit vaikuttavat itsetuntoon. Vartalossa tapahtuneiden muutosten jälkeen usealla naisella on niin sanotusti ”naiseus katkolla”, mutta hyvin istuvien rintaliivien myötä ryhti paranee ja naiset tuntevat jälleen olevansa kokonaisia. Hassinen arveli rintaliivien vahvistamalla naisellisuuden tunteella olevan suuri vaikutus henkiseen jaksamiseen ja mielenterveyteen, vaikka naisellisuus on muutakin kuin rinnat.

Männikön (2011 a) mukaan alusvaatteisiin panostetaan paljon etenkin hääjuhlaa varten, jolloin halutaan olla ”kiireestä kantapähän niin vimpan päälle”. Muutenkin alusvaatteet kuuluvat hänen mukaansa tänä päivänä kiinteänä osana pukeutumiseen. Alusvaatteet ovat päällä, mutta ne eivät saa tuntua painavana, hankaavana tai kiristävänä. Männikkö kertoi, että hänestä on mukava, kun itsellä päällä olevat alusvaatteet ovat siistit ja nätin näköiset. Hän uskoo muidenkin naisten ajattelevan samoin. Männikön mukaan alusvaatteita ostaessa naisille painottuu tänä päivänä vahvasti istuvuus sekä hinta. Tuotteen suomalaisuudella, ekologisuuudella tai eettisyydellä hän ei koe olevan niin suurta merkitystä asiakkailleen.

4.3 Alusvaatteiden merkitykset

Elina Enqvistin (2009, 34) mukaan naiset suhtautuvat alusvaatteisiin sekä hyvin rationaalisesti että emotionaalisesti. Tämä käy ilmi myös keräämästäni empiirisestä aineistosta. Naisille alusvaatteiden tärkeimpiä ominaisuuksia ovat käyttömukavuus sekä itsevarmuutta kohottava hyvän olon tunne. Tutkimuksessaan Enqvist (2009) huomasi naisten hahmottavan selkeästi myös alusvaatteiden viestinnällisen roolin. Alusvaatteiden ulkonäköön ja niiden luomaan kokonaiskuvaan kiinnitetään tarkasti huomiota, koska ne vaikuttavat myös muiden vaatteiden olemukseen. (Enqvist 2009, 34–38.)

Mukavuus nousi Enqvistin tutkimuksessa alusvaatteiden tärkeimmäksi tekijäksi, eikä siitä mielellään haluta tinkiä. Alusvaatteiden käyttömukavuuteen vaikuttavat tukevuus ja istuvuus, joita myös Männikkö ja Tarvainen painottivat. Päivittäisessä käytössä alusvaatteiden miellyttävyys ja hyödyllisyys korostuvat, ja alusvaatteiden halutaan olevan tunnultaan huomaamattomat. (Enqvist 2009, 39–40.) Empiirisen aineistoni perusteella epämiellyttävä materiaali tai malli koetaan häiritseväksi ja itsevarmuuden tunnetta laskevaksi. Blogin kommenteista kävi ilmi, että naiset kokevat alusvaatteet hankaliksi, jos niihin joutuu kiinnittämään päivän mittaan huomiota.

Alusvaatteisiin liittyy myös tunnelatausta ja nautintoa sekä mahdollisuus itsensä ilmaisuun. Käytännöllisissä alusvaatteissa arvostetaan helppoa puettavuutta ja visuaalista huomaamattomuutta. Alusvaatteiden ei kuitenkaan haluta olevan mitäänsanomattomat, vaan niiden toivotaan olevan edes jossain määrin mukavan ja oman tyyllisen näköiset. (Enqvist 2009, 39–41.)

Pukeutumistyyli liittää ihmiset tiettyyn miljööseen ja erottaa heidät toisista miljöistä ja sen edustajista (Ruohonen 2001, 171). Oman pukeutumistyylin ilmenemisen tärkeys alusvaatteissa heijastuu myös blogini kommenteista. Eräs kommentoija kirjoitti ostavansa usein värillisiä, toisin sanoen ei mustia, valkeita tai puuterinvärisiä alusvaatteita, koska pitää yleisestikin väreistä. Lisäksi hänelle vaikuttaisi olevan tärkeää yhtenäisen setin luoma huoliteltu kokonaisuus. Toinen kommentoija puolestaan haluaisi ostaa värillisiä rintaliivejä, mutta kertoo päätyvänsä aina mustaan. Jollekin vastaajista alusvaatteiden hauska ulkonäkö on tärkeää, kun taas toiset haluavat alusvaatteiden olevan perusmallisia ja ennen kaikkea toimivia. Kaikista näistä kommenteista ilmenee kirjoittajien selkeä käsitys omasta tyylistään ja siitä, kuinka se koetaan tärkeäksi myös alusvaatteiden osalta. Myös haastattelemani nainen (2011) kertoi, että alusvaatteiden tyylin sopivuus omiin mieltymyksiin on hänelle tärkeitä. Männikkö (2011) puolestaan arveli, että alusvaatteilla jotkin naiset tuovat esiin tyyliä, jota he eivät suosi päällyspukeutumisessaan.

Tyyllisesti omaa esteettistä minäkuvaa vastaavissa alusvaatteissa nainen tuntee olevansa ”omissa nahoissaan” ja huolitellumman näköinen. Arjen ulkopuolella alusvaatteiden ulkonäkö ja niihin liittyvät tuntemukset korostuvat käytännöllisyyttä ja mukavuutta enemmän, kun tavoitellaan kokonaisvaltaisesti juhlavaa oloa. Juhlavuutta luodaan valitsemalla ylellisemmät ja ”paremmat” alusvaatteet. Usein naiset kykenevät määrittelemään lempialusvaatteensa, joita he käyttävät harvemmin, ja joiden he haluavat kestävän kauemmin. Alusvaatteen pidemmän keston lisäksi naiset luultavimmin haluavat myös säilyttää kyseisiin vaatekappaleisiin liittyvän erityisen, juhlavamman tuntemuksen. (Enqvist 2009, 41–44.) Myös haastattelemanin nainen (2011) mainitsi, että juhlavammat alusvaatteet merkitsevät hänelle emotionaalisesti enemmän kuin arkisin käytettävät ja, että hän haluaa niiden säilyvän hieman pidempään. Kun juhlavammat alusvaatteet sitten menettävät erityismerkityksensä ajan kuluessa, kertoi haastateltava ottavansa ne käyttöön arkialusvaatteiksi.

Raunion (1996, 191) mukaan lempivaatteiden tehtävänä on, ettei vaatteen käyttäjän tarvitse kiinnittää huomiotaan pukeutumiseensa käyttäessään vaatetta. Tällöin käyttäjät tuntevat itsensä vapaammiksi sosiaalsiin ja muihin aktiviteetteihin. Käyttäjät ovat yleensä hyvin tietoisia siitä, millaisia tuntemuksia ja tunnetiloja lempivaate heille tarjoaa.

Enqvistin (2009, 45) mukaan rintaliiveillä on voimakas vaikutus naisen mielikuvaan siitä, miltä hän näyttää. Rintaliiveillä muokataan povea, jotta nainen tuntisi näyttävänsä paremmalta. Rintojen muokkaaminen voi johtua paineesta sopia länsimaiseen kauneusstandardiin, mutta toisaalta rintojen korostamisen koetaan vaikuttavan vahvasti tuntemukseen, että ulkoinen olemus näyttää kokonaisuutena hyvältä ja ryhdikkäältä. Myös Tarvainen ja Hassinen (2011) painottivat hyvin istuvien rintaliivien vaikutusta ryhdikkääseen olemukseen ja mielikuviin omasta vartalosta.

Toisaalta Maja Jacobsonin mukaan osa naisista tuntee olonsa mukavammaksi ilman rintaliivejä. Syynä rintaliivittömyyteen ei hänen mukaansa ole naisten objektivointia vastustava feminismi, eikä miesten tietoinen kiihottaminen. (Jacobson 1994; ks. Ruohonen 2001, 135.) Myös Ruohosen (2001, 135) mukaan nai-

nen puolustaa oikeuttaan käyttää tai olla käyttämättä rintaliivejä riippumatta siitä, mitä vastakkaisen sukupuolen edustajat asiasta ajattelevat. Eräs blogini kommentoija kertoi, että vapaapäivä on päivä, jolloin ei pue lainkaan rintaliivejä ylle. Hän kertoi nuorena kieltäytyneen rintaliivien käytöstä 60-luvun feministisen aatteen hengessä, mutta siirtyneen sittemmin rintaliivien käyttöön.

Rintojen korostamista ei Enqvistin (2009, 45–47) mukaan koeta välttämättä seksuaalisena vihjailuna. Naisille tilannetaju on eroottisen mielikuvan luomien alusvaatteiden käytössä tärkeää. Arkena ei haluta käyttää eroottisia alusvaatteita, mutta oikeassa tilanteessa alusvaatteiden halutaan tukevan tuntemusta. Vaikka hienoista läpinäkyvyyttä pidetäänkin seksikkäänä, on materiaalin selkeä läpinäkyvyys ei-toivottu ominaisuus. Läpinäkyvien alusvaatteiden koetaan paljastavan liikaa, eikä sitä pidetä kauniina. Liiallinen läpinäkyvyys voidaan myös yhdistää vääränlaiseen seksikkyyteen ja sitä kautta epäasianmukaisiin mielikuviin. Naisille on tärkeitä osoittaa hallitsevansa naisellisuuden normit (Jantzen ym. 2006; ks. Enqvist 2009, 46). Alusvaatepukeutumisellaan naiset haluavat välttyä liitettävän vääränlaiseen käsitykseen naiseudesta. He eivät halua negatiivista huomiota esimerkiksi liiaksi paidasta läpi erottuvilla rintaliiveillä.

Alusvaatteita käytetään nostattamaan mielialaa, mutta lisäksi esteettisesti miellyttävillä alusvaatteilla halutaan lisätä tuntemusta, että on valmistautunut muiden katseisiin. Objektina olon sijaan tuntemuksella tarkoitetaan psykologista tunnetta tilanteen hallinnasta. Oikeanlaisten alusvaatteiden turvin nainen tuntee olevansa valmistautunut ja itsevarma. Vaikkei alusvaatteita olisi tarkoitus esitellä, on naisille tärkeää, ettei ainakaan tarvitsisi hävetä alusvaatteitaan. Nainen haluaa olla tyytyväinen itsestään muille antamaansa vaikutelmaan ja tuntea, että valitsemisissaan alusvaatteissaan hänellä on hyvä olla. (Enqvist 2009, 42–43.)

Alusvaatteiden luoma tilanteen hallinnan tunne kävi ilmi myös erään blogini lukijan kommentista. Treffeille lähtiessään hän kertoo pukevansa edustavammat alusvaatteet ylleen. Alusvaatteiden myötä tuntemus omasta viehättävyydestä vahvistuu, vaikkei seuralaisen olisi niitä tarkoitus päästä näkemäänkään. Kommentista on tulkittavissa myös se, että treffien mahdollisesti edetessä pidem-

mälle, nainen haluaa olla varma, ettei seuralainen näe häntä vääränlaisissa alusvaatteissa. Tunnetta vääränlaisten alusvaatteiden aiheuttamasta tilanteen hallinnan menettämisestä halutaan kokemukseni mukaan välttää etenkin, kun tiedetään, että joku ulkopuolinen tulee näkemään alusvaatteet. Kun suoritin opinnäytetyöprosessin aikana työharjoittelua alusvaateosaston asiakaspalvelijana joensuulaisessa naisten vaateliikkeessä, tulivat monet keski-ikäen ylittäneet naiset ostamaan uusia alusvaatteita lääkärikäyntiä varten. Ostotilanteissa he usein mainitsivat sen, ettei vain tarvitse esiintyä ”julkisesti” vanhoissa ja hävetävissä alusvaatteissa. Anna-Mari Raunion (1996, 189) mukaan käyttäjä kontrolloi vaatteiden kautta omia tuntemuksiaan ja mielikuvia sekä muille ihmisille luomiaan vaikutelmia.

Sekä blogikommentoinnin että haastattelujen kautta saamani vastaukset myötäilevät Enqvistin tutkimuksessa esille nousseita asioita. Alusvaatteita pidetään oleellisena osana pukeutumiskokonaisuutta, mutta niiden halutaan olevan sekä fyysisesti että tuntemuksellisesti huomaamattomat. Arkena alusvaatteilta vaaditaan huomaamattomuutta ja tukea. Arkea erityisemmissä tilanteissa taas korostuu tiettyjen alusvaatteiden paremmuus muihin käyttäjän alusvaatteisiin verrattuna. Lisäksi alusvaatteiden halutaan miellyttävän omaa silmää, eikä niitä osteta jonkin toisen mieltymyksiä ajatellen. Alusvaatteet kenties myös edustavat ideaalista mielikuvaa omasta itsestä.

Vaikka olemme Suomessa tottuneet saunakulttuurimme myötä alastomuuteen ja näkemään alastomia vartaloita, tuntuu alusvaatteista puhuminen olevan melko vaikeaa. Omasta vartalosta puhuminen vaikuttaa olevan paljon helpompaa kuin vartaloa lähinnä olevista vaatekappaleista puhuminen. Ehkä alusvaatteisiin liittyy niin vahvoja henkilökohtaisia tuntemuksia, ettei niitä haluta jakaa muiden kanssa. Kenties nainen pelkää alusvaatteista puhuessaan paljastavansa jotain sisimmästään, jota ei halua muiden, edes lähimpien ystävien tietävän. Alusvaatteiden sanotaan ja osittain myös koetaan olevan oma salaisuus. Salaisuus ei niinkään liity alusvaatteen fyysiseen olemukseen, koska se voi olla osittain näkyvä, mutta alusvaatteen luomaan tuntemukseen. Tuntemusta ei haluta paljastaa muille riippumatta siitä liittyykö se mielihyvään, itsetunnon kohentumiseen

tai muistoon onnellisesta hetkestä. Ehkä me pelkäämme, että ääneen lausuttuna tuntemuksen lumous katoaa.

Aineistoa kerätessäni huomasin, että naiset voivat avoimesti sanoa käyttömukavuuden ja itsevarman olon olevan tärkeää alusvaateisiin liittyen. Vaikeampaa on kuitenkin määritellä tai saada tietää, mikä sen ominaisuuden konkreettisesti alusvaatteeseen luo. Käyttömukavuuteen liittyy alusvaatteen materiaali ja malli, joiden sopivuus vaihtelee käyttäjästä ja hänen tottumuksistaan riippuen. Upeaa oloa tai itsevarmuutta korostavia elementtejä ei kukaan kommentoijista tai haastatelluista osannut määritellä. Oletettavaa on, että käyttäjälle visuaalisesti mieleiset alusvaatteet parantavat hänen mielikuvaansa itsestään, ja sitä kautta parantavat itsevarmuutta ja luovat tuntemuksen upeasta olosta. Miellyttäviä tuntemuksia tavoitellessa naiset tiedostavat alusvaatteensa, mutta muutoin ne täytyy olla mahdollista unohtaa.

4.4 Suunnittelijan rooli merkitysten esille tuojana

Lähdeaineiston pohjalta pohdin suunnittelijan roolia alusvaatteisiin liittyvien merkitysten tulkitsijana. Oman pohdinnan tueksi lähetin lyhyen sähköpostikyselyn suomalaiselle alusvaatesuunnittelija Tyra Thermanille sekä ruotsalaiselle alusvaatesuunnittelija Noemi Ivanovalle. Kyselyssä pyysin heitä kertomaan, millaisia merkityksiä he kokevat alusvaatteilla olevan naisille, ja kuinka he mahdollisesti huomioivat ne suunnittelutyössään. Lisäksi luin Katie Dominyn Contemporary Lingerie Desing -kirjasta esittelyitä tämän hetken alusvaatesuunnittelijoista ja heidän suunnittelufilosofioistaan.

Alusvaatteet herättävät eloon muistot ja fantasiat. Halu koristella vartalo pienillä silkki-, sifonki- tai pitsisuortuvilla juontuu alusvaatteiden synnyn sydäimestä, alusvaatesuunnittelijasta. (Dominy 2009, 7.) Alusvaatesuunnittelija Claire Pettibone on sanonut, että hänen työtään on korostaa jokaisessa naisessa olevaa kauneutta vaatteiden avulla. Hänen mukaansa alusvaatteet ovat mahdollisuus ottaa aikaa itselleen tai kenties jakaa se jonkun erityisen henkilön kanssa. (Dominy 2009, 39.) Hollantilainen alusvaatesuunnittelija Marlies Dekkers puoles-

taan haluaa luoda alusvaatteita, joiden avulla nainen hyväksyy itsensä sellaisenaan. Hänen tavoitteenaan on antaa naisille itsevarmuutta tuntea itsensä kauniiksi. (Dominy 2009, 137.)

Tyra Therman (2011) uskoo hyvännäköisillä ja hyviltä tuntuvilla alusvaatteilla olevan vahva vaikutus pukeutumisen lopputulokseen. Hänen mukaansa kauniit ja hyvin istuvat alusvaatteet luovat hyvän pohjan pukeutumiselle, jota ei voi pilata päällysvaatteilla. Therman aloittaa suunnittelun miettimällä, mitä itse haluaisi pitää päällä, ja luottaa vahvasti omaan makuunsa. Hän huomioi suunnittelussa alusvaatteiden luomat merkitykset valitsemalla laadukkaita materiaaleja, tutkimalla materiaalien kestävyyttä ja tekemällä useita mallikappaleita hyvän istuvuuden saavuttamiseksi. Thermanin mukaan hyvännäköinen designtuote saa lisäarvoa käytännöllisyydestä.

Noemi Ivanova (2011) puolestaan kokee alusvaatteiden olevan tänä päivänä monelle naiselle itsestänselvyys, jota ei kyseenalaisteta. Hänen mukaansa monet naiset ovat hyvin tietoisia siitä, millaiset vaatteet heille sopivat, mutta autuaan tietämättömiä alusvaatteidensa sopivuudesta itselleen. Ivanova ei kiinnitä mallistoja suunnitellessaan suoranaisesti huomiota alusvaatteisiin liitettäviin merkityksiin, koska hänen suunnittelufilosofiansa pohjautuu siihen, että alusvaatteiden tulee olla sekä kauniita että mukavia pitää yllä. Hän pyrkii siihen, että Made by Noemi -alusvaatteet ovat käyttäjälleen itsestään selvä valinta lempivaatteidensa alle.

Itse koen, että alusvaatteisiin liittyvien merkityksien tulkitseminen suunnittelussa on haasteellista. Dominyn kirjaa lukiessani huomasin, että hyvin moni nais-suunnittelija lähtee Thermanin tavoin liikkeelle siitä, mitä itse alusvaatteiltaan haluaa. Minulle kyseinen lähestymistapa tuntuisi myös helpommalta kuin yrittää hahmottaa muiden käyttäjien merkitysmaailmaa. Lähdeaineistostani nousi selkeimmin esille se, että naisille alusvaatteissa tärkeitä ominaisuuksia ovat käytännöllisyys ja käyttömukavuus sekä naisellisuus ja tuntemus hyvästä olost. Mielestäni jokainen kokee kaikki edellä mainitut ominaisuudet hyvin henkilökohtaisesti. Kun yksi nainen kiemurtelee pitsiset alushousut jalassa epämiellyttävyyden takia, ei toinen suostuisi pitsisiä puuvillaisiin vaihtamaan. Jollekin punai-

nen väri edustaa naisellisuutta, kun taas toinen tuntee olonsa vieraaksi samaisissa alusvaatteissa.

Suunnittelijan mahdollisuudet merkitysmaailman tulkitsijana painottuvat mielestäni materiaali- ja mallivalintoihin. Suunnittelijana voin vaikuttaa valitsemalla ihoa vasten mahdollisimman miellyttävän tuntuisen materiaalin sekä pohtimalla kaavoitusratkaisuja niin, etteivät saumat painaisi tai hiertäisi. Myös alusvaatteen käytännöllisyyteen ja toimivuuteen tehtävässään suunnittelijan on mahdollista vaikuttaa. Mielestäni tärkein tehtävä on kuitenkin suunnitella alusvaatteista hyvin istuvat, sillä istuvuuden koettiin olevan itsetuntoa kohottavan tuntemuksen kannalta tärkeintä. Se, että miellyttääkö tuote visuaalisesti, on kiinni maku- ja tyyliytymyksistä, eikä suunnittelija voi mielestäni sen osalta luottaa kuin omaan tyyliinsä ja estetiikkanäkemyksiinsä sekä mahdollisesti kartoittaa tulevia trendejä. Toisaalta myös alusvaatteen ulkonäkö vaikuttaa vahvasti siihen koetaanko alusvaate itsetuntoa kohottavaksi vai ei.

5 Alusvaatemallisto

5.1 Lähtökohdat ja tavoitteet

Mallistoni suunnittelun lähtökohtana oli perehtyä alusvaatteiden suunnitteluun sekä pohtia, kuinka huomioida alusvaatteisiin liittyvät kokemukset ja merkitykset suunnittelussa. Koska aiempaa taustaa ja ammattitaitoa alusvaatesuunnitteluun minulla ei ole, on opinnäytetyön malliston tarkoituksena alusvaatesuunnitteluun perehtyminen. Mallistoni on melko pieni ja siihen kuuluu viidet alushousut, kolme rintaliivit, alushame, alustoppi sekä sukkanauhaliivi (liite 4). Mallistoni koostuu peruskooista 75A ja 36/38. Ymmärrän isompi kokoisten naisten haasteet alusvaatepukeutumiseen liittyen, mutta ammattitaitoni ei riitä vielä suurempien kokojen luomien haasteiden huomioimiseen suunnittelussa.

Suunnittelun lähtökohtana toimivat opinnäytetyön aikana syntynyt ymmärrys naisten alusvaatepukeutumisesta ja sen luomista merkityksistä naisille sekä oma arvomaailmani. Malliston keskeisiä teemoja ovat ilmiön tarkastelusta esiin nousseet käytännöllisyys ja naisellisuus sekä omaan arvomaailmaani pohjautuva ekologis-taloudellinen ajattelu. Inspiraation mallistooni sain 40-luvun pulajasta. Innoittajana toimi säästeliäs materiaalin käyttö sekä aikakauden käytännöllinen ja nykypäivään verraten naisellinen estetiikka. Malliston käytännöllisyydessä huomioin käyttäjien kokemukset alusvaatteisiin liittyen sekä alusvaatteiden arkikäyttöön kohdistuvat rasitteet, kuten pesuhuollon. Naisellisuutta ilmennän mallistossani visuaalisesti leikkausten, värien ja materiaalien kautta. Ekologis-taloudellisuutta tuon esiin materiaalivalinnoissa ja tuotteen käyttöiässä.

Malliston suunnittelun tavoitteena on oman ammatillisen identiteetin hahmottuminen sekä oman suunnittelutyylin vahvistuminen. Alusvaatesuunnittelu kiehtoo minua vaatetuksen alana, joten mallisto on myös ponnahduslauta ammatilliselle suuntautumiselle. Lisäksi malliston suunnittelun kautta pohdin mahdollisuuksiani yrittäjänä toimimiselle sekä kykyjäni alan ammattilaisuuteen.

5.1.1 Käytännöllisyys

Tuotteen toimivuus ja funktio nousivat kulutustuotteiden tärkeiksi ominaisuuksiksi ensimmäisen maailmansodan jälkeisessä teollisuustuotannossa, kun tärkeää ei ollut ainoastaan sarjatuotannon taloudelliset edut. Tuotteiden tuli olla tarkoituksenmukaisia ja täyttää mahdollisimman vaivattomasti eri tilanteissa erilaiset tehtävänsä. (Autio 2009, 97–98.)

Yksi klassisimmista esimerkeistä käytännöllisistä tuotteista on Kaj Franckin Kilta-sarja. Franck suunnitteli yksivärisen ja edullisen Kilta-sarjan korvaamaan aiemmin suosittu suuret astiastot, jotka koettiin usein epäkäytännöllisiksi. Kilta-sarjan käytännöllisyyttä vahvisti vielä sen monikäyttöisyys. (Autio 2009, 118.) Toinen suomalaisen arjen keksintö oli 1960-luvun alkupuolella pussilakana, joka oli paitsi ajan hengen mukaan uudenaikainen, mutta myös hygieeninen ja erityisen kätevä (Autio 2009, 125). Mielestäni tuotteen suunnittelussa on yhä tärkeää käytännöllisyys ja tuotteen toimivuus tarkoituksessaan.

Pukeutumisessa vaatteiden toimivuuteen ja käytännöllisyyteen vaikuttaa lähtökohtaisesti vaatteiden käyttötilanne. Käytännöllinen ja toimiva vaate istuu hyvin ja se päällä on helppo liikkua. Vaate suojaa ja on turvallinen käyttää sekä se hengittää ja lämmitteää. Lisäksi vaatteiden tulee olla helppo pukea ja riisua. (Duunioppi.net 2005.)

Mallistossani pyrin kiinnittämään huomiota siihen, että eri mallien kautta käyttäjä saa vaihtelevuutta alusvaatevalikoimaansa ja, että etenkin housujen osalta löytyisi mahdollisimman monelle edes yksi miellyttävä malli, jonka voisi yhdistää mieluisaan yläosaan. Malliston monikäyttöisyyden kannalta on olennaista, että alusvaatteet ovat yhdisteltävissä eri tavoin. Tarve erimallisille alusvaatteille kävi ilmi useammasta blogini kommentista.

Alushameen, alustopin ja sukkanauhaliivin suunnittelin täydentämään arkikäyttöön soveltuvaa alusvaatepukeutumista. Alushameen olen itse kokenut hyvin käytännölliseksi alusvaatteeksi nyt, kun päällyspukeutumisessa käytetään paljon mekkoja ja tunikoita. Myös pari blogini kommentoijaa kaipaili alushameiden

perään. Alustoppi puolestaan on mielestäni tänä päivänä tiivis ja käytännöllinen osa alusvaatepukeutumista, koska se suojaa päällysvaatteita hieltä ja luo kevyttä ryhdikkyyttä päällyspuseroille. Sukkanauhaliivi tuntuu nykyään olevan monelle vieras alusvaate, ja sitä se itsellenikin oli vielä reilu puoli vuotta sitten. Omien käyttökokemuksieni perusteella halusin lisätä sukkanauhaliivin alusvaatemallistooni, koska se on mielestäni kätevä tilanteissa, joissa ei halua käyttää sukka-housuja, mutta tarvitsee sukat.

Väreinä mallistossani käytin luonnonvalkeaa, vanhaa roosaa sekä tumman sinistä. Useat blogini kommentoijat kertoivat käyttävänsä yleensä vain mustia tai valkeita alusvaatteita. En kuitenkaan halunnut tehdä mallistostani mustavalkoista, joten päätin valita tummuusasteeltaan mustaa ja valkoista läheiset värit. Puuterinväri koettiin blogini lukijoiden keskuudessa epämiellyttäväksi väriksi, vaikka onkin hyvin käytännöllinen. Niinpä valitsin kolmanneksi pääväriksi vanhan roosan, joka erottuu vaalean päällysvaateen alta vähemmän kuin luonnonvalkeat alusvaatteet.

Yksittäisissä vaatekappaleissa käytännöllisyys korostuu alusvaateen istuvuudessa ja materiaalivalinnoissa. Alusvaatteiden istuvuuden suhteen luotin tässä vaiheessa vielä perinteisiin kaavoitusratkaisuihin, kuten vaakasaumaiseen rintaliivien kuppiosaan, enkä yrittänyt vähäisen ammattitaidon vuoksi löytää ratkaisuksi uutta keinoa. Materiaalivalinnoissani pyrin kiinnittämään huomioita materiaalin tuntuun ja siihen, ettei materiaalissa ole hyvin vahva tekstuuri. Alusvaateen ei yleisesti koeta olevan käytännöllinen, jos se kuultaa toisesta vaatteesta läpi, silloin kun sitä ei tietoisesti haluta. Mallistooni valitsin miellyttävän tuntuisia, melko ohuita ja joustavia luonnonkuitupohjaisia kankaita, jotka hengittävät ja imevät kosteutta. Blogini kommentoijien keskuudessa luonnonkuitumateriaalit olivat huomattavasti keinokuituja suosittumia. Lisäksi yhdistelin mallistossani eri tavoin joustavia sekä täysin joustamattomia kankaita tuen lisäämiseksi.

Parista blogini kommentista nousi esiin kuminauha-allergisten hankaluus löytää alusvaatteita, ja etenkin alushousuja, joissa kuminauha on piilossa. Yritin aluksi hahmottaa rakenteellisia ratkaisuja, joissa huomioin kuminauhat. En löytänyt mieleistäni ratkaisua, jossa alusvaateen muu käytännöllisyys ei kärsisi, joten

valmiissa mallistossani kuminauhat tulevat kosketuksiin ihon kanssa. Toisaalta valitsin osaan alusvaatteista joustavaa kanttinauhaa, jonka ei pitäisi sisältää allergiaa aiheuttavaa raakakumia.

5.1.2 Naisellisuus

Naisellisuuteen liittyy vahvasti mystisyyttä. Utrion (2001, 51) mukaan naisellisuus on epämääräinen ominaisuus, jonka katsotaan lisäävän viehätysvoimaa. Seddikin (2010, 89–130) teoksesta *Naisen kuvia – Sievän ja koristeellisen merkityksiä* käy ilmi, että miehet ovat kokeneet naisellisuuden verhoutumiseksi naamioon. Utrion (2001) mukaan vartalon naisellisiksi ominaisuuksiksi on aikanaan ajateltu pienuus, pehmeys ja heikkous suhteessa mieheen. Länsimaissa naisellisuuden tärkeimpiä ulkoisia ominaisuuksia ovat olleet vaalea iho sekä suloisuus ja sirous. Suloisuus tarkoittaa Utrion mukaan jotakin pehmeää, joustavaa, pientä, vaaleaa ja avutonta. Siroutta puolestaan korostavat koko olemuksen hentous ja taipuisuus. (Utrio 2001, 56–62.)

Seddikin (2010, 44–45) mielestä sukupuolten jako naisellisen ja miehisen välillä ei noudata tänä päivänä yksiselitteisesti biologista jakoa. Perinteisesti naisellisuutta on pidetty koristeellista, sievää, siloteltua, makeaa ja häilyvää sekä määreinä käsitöitä, arkea ja tunteita. Seddikin tutkimukseensa haastattelema nuori nainen kokee, että tänä päivänä naisen tulisi voida olla naisellinen ilman, että sitä suhteutetaan jollain tapaa miehiin ja miehisyyteen. Naiset pukeutuvat perinteisen naisellisesti halutessaan houkutella miehiä, mutta myös kieltäytyvät kaunistautumasta perinteisen naisellisuuden normiin sopiviksi. (Seddik 2010, 213–214.)

Ruohosen (2001, 138) mukaan naisten vaatteet ovat näkyvämpiä kuin miesten. Miehin pukeutuminen edustaa ryhmään sulautumista, jolla naiset voivat häivyttää omaa sukupuolisuuttaan. Naiselliselle pukeutumiskoodille puolestaan ovat tyypillistä naiselliset värit ja vaatteiden keveys sekä siisteys- ja kiltteyskulttuurit.

Itselleni naisellisuuteen assosioituu vahvasti keveät materiaalit, pehmeät värit ja kukkakuosit, mutta myös vahvat punaiset huulet ja hienostunut käytös. Minulle naisellisuus merkitsee itsevarmuutta. Kuitenkin yliampuvan rohkea ja vahva tyyli viestii itselleni tarpeesta esittää itsevarmempaa kuin oikeasti onkaan. Keräämästäni aineistosta kävi ilmi, että naiset haluavat alusvaatteidensa olevan naisellisia. Mielestäni jokainen kokee naisellisuuden kuitenkin omalla tavallaan, joten mallistossani kuvaan naisellisuutta omasta näkökulmastani. Halusin tietoisesti välttää usein alusvaatteiden naisellisuuteen ja myös seksikkyyteen liitettäviä punaista ja mustaa väriä sekä runsasta pitsin käyttöä. Enemmän kuin rohkeaa ja seksikästä naisellisuutta, halusin tuoda mallistollani esiin sensuellia, sisältäpäin kumpuavaa naisellista itsevarmuutta ja herkkyyttä.

Naisellisuus ilmenee mallistossani pehmeiden värien kautta sekä pehmeälinjaisena muotokielenä. Pääasiallisina väreinä mallistossani käytin luonnonvalkeaa, vanhaa roosaa sekä tumman sinistä. Luonnonvalkea ja vanha roosa ovat kevyitä ja herkkiä värejä, jotka länsimaissa symboloivat viattomuutta ja naisellisuutta (Biedermann 2002, 393; 403). Tumman sinisen puolestaan valitsin luomaan kontrastia muiden värien kanssa. Naisellisuutta pyrin mallistossani tuomaan esiin myös naisen vartaloa mukailevien leikkauslinjojen kautta. Naisellisuus korostuu mielestäni mallistossani myös siinä, että naisen vartalo luo vaatteille lopullisen muodon, eikä alusvaate määrittele vartaloa tiettyyn muotoon.

Myös valitsemani materiaalit ovat naisellisia. Mallistoni materiaalit ovat pehmeitä ja kevyitä sekä tunnultaan että tekstuuriltaan. Lisäksi korostin naisellisuutta pienillä elementeillä ja yksityiskohdilla kuten pitsisillä reunuskuminauhoilla, kukkakuoseilla ja rypytyksillä.

5.1.3 Ekologinen vaate

Usein vaate mielletään ekologiseksi, jos se on valmistettu luonnonmukaisesti tuotetuista materiaaleista. Pelkkä materiaalivalinta ei kuitenkaan riitä minimoimaan vaateen ympäristövaikutuksia. Mahdollisimman ekologisen vaateen suunnittelussa huomioidaan vaateen elinkaari aina raakamateriaalin tuotannos-

ta tuotteen hävittämiseen käyttöiän jälkeen. Vaatteen elinkaari muodostuu materiaalin valmistuksesta, tuotteen valmistuksesta ja jalostuksesta, tuotteen jakelusta ja kuljetuksesta, käytöstä ja kunnossapidosta, tuotteen uudelleen käytöstä ja kierrätyksestä sekä lopulta jätteiden käsittelystä. (Nurmi 2008.)

Jo yksin Britanniassa heitetään arviolta pois vuosittain yli miljoona tonnia tekstiiliä. Suurin osa tästä jätemäärästä tulee kotitalouksista, vaikka tekstiilien tuotantoprosessista ja myynnistäkin aiheutuu jätettä. Kaatopaikoille päätyvät tekstiilijätteet ovat hankalia, koska keinokuidut eivät maadu, mutta luonnonkuidut puolestaan synnyttävät maatuessaan metaania. Vaatteen keski-ikä on Britanniassa tänä päivänä vain noin 3 vuotta. (Waste Online 2006.) Myös Suomessa tekstiiliä päätyy kaatopaikoille massoittain, mutta tarkkaa tekstiilijätteen määrää on vaikea selvittää.

Vaatteesta voidaan suunnitella kestävä ja ekologinen vaikuttamalla sen käyttöikänsä, laatuun, huollon ohjeistamiseen sekä korjaamiseen ja kierrättämiseen. Vaatteen pitkäikäisyys määräytyy pitkälti vaatteen käyttötarkoituksen mukaan. Pitkäikäisyyteen voi kuitenkin vaikuttaa myös tuotteen muodolla. Nurmin (2007) mielestä yksinkertaiset muodot ovat usein toimivampia ja pitkäikäisempiä. Myös vaatteen kaavoitus ja laatu ovat tärkeitä tekijöitä ekologisessa suunnittelussa. Hyvällä kaavoituksella vaatteesta saadaan mahdollisimman hyvin istuva, ja toisaalta kaavoitus voi mahdollistaa myös leikkuujätteen eliminoinnin. Hyvän laadun ansiosta käyttäjä puolestaan yleensä huolehtii vaatteestaan paremmin ja käyttää sitä kauemmin. (Nurmi 2007, 16–17.)

Omassa mallistossani pyrin suunnitteluvaiheessa huomioimaan koko tuotteen elinkaaren. Materiaaleiksi mallistoon olen valinnut kierrätettyjä luonnonkuitu- ja sekoitemateriaaleja, uudistuotettuja ekologisia vaihtoehtoja sekä aiemmista ompelutöistä jääneitä hukkapaloja. Erään mallistoani varten hankkimani luomupuuvillakankaan jouduin valmistuksen alkuvaiheessa vaihtamaan ns. tavanomaisesti tuotettuun puuvillasekoitetrikooseen, koska tilatun kankaan väri ei vastannut mielikuvaani. Blogiini tulleiden kommenttien perusteella käyttäjille korostuu usein alusvaatteissa luonnonkuitumateriaalien miellyttävyys iholla syntetisiin nähden. Tästä johtuen mallistoni koostuu pitkälti luonnonkuitumateriaa-

leista sekä osittain sekoitemateriaaleista, koska materiaalin joustavuus on alusvaatteissa tärkeää.

Koska mallistoni pohjautuu kaavoituksellisesti pitkälti valmiisiin kaavoihin, pyrin kaavoituksen osalta suunnitteluprosessissa huomioimaan vain hyvän leikkusuunnitelman. Mallistoni ekologis-taloudellinen ajattelutapa korostuu kierrätettyjen materiaalien lisäksi materiaalin säästäväisessä käytössä sekä leikkuujätteen minimoinnissa. Koska alusvaatteet koostuvat useista pienistä paloista, tulevat pienetkin tilkut hyödynnettyä tarkemmin. Valmistusprosessin ekologisuutta en muuten tarkemmin käsittele, koska en valmista mallistoani sarjatuotannollisesti, vaan teen vain yksittäismallit syventääkseni omaa ymmärrystä alusvaatesuunnittelusta.

Koska mallistoni on tarkoitus palvella naisten arkisia alusvaatetarpeita, on niiden huollon ja pesun ympäristölle aiheuttamat rasitukset huomioitava. Suurimmalle pesukulutukselle alusvaatteista joutuvat alushousut, joita pestään hygieniasyistä muita alusvaatteita huomattavasti enemmän. Mallistoni alusvaatteet ovat konepestäviä ja ne voidaan pestä matalassa pesulämpötilassa hienopesu- tai kirjopesuohjelmalla. Tarvittaessa mallistoni alushousut voi pestä korkeammassa pesulämpötilassa. Lisäksi mallistoni alusvaatteita olisi mahdollista korjauttaa käyttöiän pidentämiseksi. Mallistoni alusvaatteiden käyttöiän päättyessä niistä voisi kierrättää jälleen hyväkuntoiset metalliset ja muoviset osat, kuten hakasnauhat sekä liu'uttimet ja renkaat. Alusmekosta ja alustopista olisi mahdollista kierrättää myös kangas muun muassa alushousuihin ja rintaliiveihin. Rintaliivien, alushousujen ja sukkanauhaliivin kangas voitaisiin kierrättää lumppuihin teollisuustekstiilien valmistamiseksi, koska malliston materiaalit ovat puuvillapohjaisia (vrt. Dafecor 2011). Kuminauhat täytyisi kierrättää sekajätteenä kaatopaikoille, koska kumia ei voi polttaa energiaksi. Värjäämättömät luomupuuvillakankaat olisi kuminauhojen erottelun jälkeen mahdollista kompostoida.

Tärkeätä mallistoni kannalta olisi, että tuotteet olisivat laadukkaita. Näin ollen kuluttajat olisivat valmiimpia huoltamaan niitä paremmin ja käyttämään niitä pidempään, kuten myös Nurmi (2007) toteaa. Olennaista ympäristön kannalta

olisi, ettei uusia tuotteita tuotettaisi ja ostettaisi jatkuvasti lisää. Mallistossani halusin huomioida sen suunnittelemalla mallistoni mahdollisimman monipuoliseksi mallien suhteen, jolloin mallistosta on helpompi löytää alusvaate erilaisten päällisvaatteiden mukaan.

5.2 Suunnitteluprosessi

5.2.1 Pula-aika inspiraation lähteenä

Inspiraation alusvaatemallistooni sain pula-ajan hengestä valmistaa laadukkaita ja kestäviä tuotteita hyödyntämällä jo olemassa olevia materiaaleja. Suomessa sodista johtunut kulutustavaroiden säännöstely alkoi syksyllä 1939 ja päättyi vasta vuoden 1953 lopulla (Kallioniemi 1998, 102). Syksyllä 1940 tekstiilituotteet pantiin kortille. Kortilla saatavien vaatteiden lisäksi osa vaatteista täytyi tehdä itse. Puutteen aikana vaatteiden valmistuksessa korostui kekseliäisyys. Kotiliesi-lehdessä neuvottiin tekemään puolihame kuudesta samansuuruisesta kappaleesta, jolloin hametta oli mahdollista käyttää miten päin vain, ja se kului taiseisesti joka puolelta. (Aikasalo 2000, 205–209.)

Pula-ajan vaatteet olivat käytännöllisiä, lämpimiä ja yksinkertaisia. Puutteen aikana oli itsestään selvää korjata vanhoja vaatteita sekä valmistaa niistä uusia ratkomalla, kääntämällä, värjäämällä ja koristelemalla. Muodikkuus ja naisellisuus olivat ihanteita, joihin pyrittiin, mutta tärkeämpää olivat tarve uudelle vaatteelle ja laadukas työnjälki. Vaikka sodan aikana naisten ulkoasulla ei ollut suurta merkitystä, haluttiin huolitellulla ulkoasulla viestiä muille ahkeruutta ja huolellisuutta. Pula-aikana suositeltiin käytettävän yksinkertaisia, kankaisia alusvaatteita sekä pitkiä alushousuja, jotka lämmittivät vartaloa. (Aikasalo 2000, 207; 256–257.)

Sota vaikutti naisten muotiin ja ajan tavoiteltu siluetti oli kova ja kulmikas. Vuonna 1941 naisten muotilehti Vogue julisti, että nuukailu on tyylikästä. Tyyli oli yleisilmeeltään jäykkä ja maskuliininen, sillä kangasta käytettiin hyvin säästeli-

äästi. Pukeutuminen oli ennen kaikkea tyylikästä ja järkevää, eikä turhalle koristeellisuudelle ollut pula-aikana sijaa. (Rhodes 2007, 62.)

Pula-ajasta lukiessani kiinnostuin ajatuksesta, että miksei tänäkin päivänä voisi hyödyntää vanhoja vaatteita alusvaatteiden tekoon. Nuukailu on nousemassa downshiftingin eli elämäntapojen kohtuullistamisen myötä trendiksi. Toisaalta taas osalle ikäihmisistä nuukuus on ollut elämäntapa aina. (Heikkilä 2010.) Alusvaatteet valmistetaan pienistä kappaleista, jolloin erilaisia kangastilkkuja voi hyödyntää lähes rajattomasti. Alusvaatteiden materiaalien halutaan olevan pehmeitä, jolloin useassa pesussa pehmentynyt puuvillatrikoo puoltaa paikkaansa. Lisäksi rintaliiveissä on useita pieniä osia, joita olisi mahdollista kierrättää seuraavaan tuotteeseen.

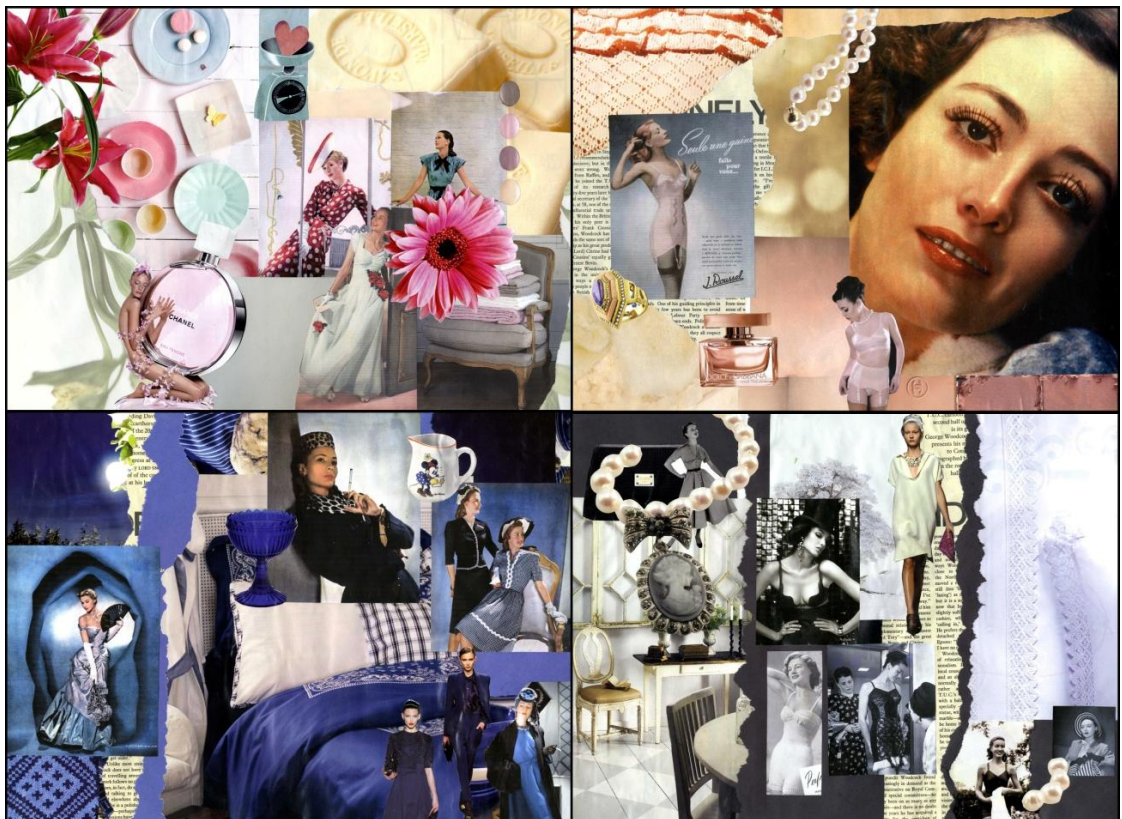
Mallistossani halusin huomioida pula-ajan käyttämällä materiaaleina vanhoja puuvillatrikoo- ja silkipuseroita sekä vaatteista purettuja kangastilkkuja. Hyödynsin myös vanhoista rintaliiveistä ja bikineistä hakas- ja klipsikiinnikkeet. Lisäksi pyrin käyttämään saumoja vain niissä kohtaa, joissa se oli tarpeellista. Tarkoitukseni ei ollut tehdä mallistoa täysin pula-ajan tyyliin, mutta pula-aika toimi innoittajana sekä materiaalien hyödyntämiselle että osittain myös malliston visuaaliselle ilmeelle.

5.2.2 Suunnitteluprosessin kulku

Alusvaatemallistoni suunnitteluprosessi lähti liikkeelle tiedonkeruusta sekä malliston rajaamisesta. Keräsin aluksi tietoa yleisesti alusvaateista. Havainnoin ja tarkastelin sekä tämänhetkisten että muutamia vuosikymmeniä vanhojen alusvaatteiden malleja ja rakenteita, ja syvensin ymmärrystäni alusvaatteiden luomista merkityksistä. Samalla hahmottelin mielessäni malliston kokoa ja siihen tulevia vaatekappaleita. Suunnitteluprosessin melko alkuvaiheessa päätin rajata malliston asukokonaisuuksien määrän viiteen, minkä avulla tein päätöksiä mallistoon tulevista ylä- ja alaosista.

Saatuani inspiraation malliston ilmeelle ja tematiikalle pula-ajasta, kokosin moodboardeille eli tunnelmatauluille (kuva 20) visuaalisia mielikuviani mallistosta. Moodboardien avulla hahmotin pääasiallisesti värimaailmaa, jota halusin mallistossani tuoda esiin, mutta myös tunnelmia 40-luvun pukeutumisesta. Lisäksi kokosin niihin omasta mielestäni naisellisia elementtejä. Moodboardeilla pyrin selkiyttämään mielikuvaani hillitystä, hieman odottavasta, mutta kuitenkin varmasta tunnelmasta.

Kuva 20. Ensimmäiset moodboardit

Moodboardien jälkeen hankin mallistoani varten materiaaleja kirpputoreilta, SPR:n kontin lajittelukeskukselta, Joen Langasta sekä erilaisista verkkokaupoista. Materiaalien pohjalta aloitin malliston luonnostelun (kuva 21). Luonnostelussa en lähtenyt aiempaan tapaan rönsyilemään hallitsemattomasti ja tuottamaan suurta määrää luonnoksia, vaan pyrin miettimään ratkaisuja valmiiksi pidemmälle, ja luonnosteluni oli harkitsevampaa kuin aiemmin. Pyrin alusta asti kiinnittämään huomiota siihen, että luonnostelen kerralla yhtenäisen mallistokokonaisuuden, enkä vain suurta määrää yksittäisiä asukokonaisuuksia, joista jälkeen-

päin kokoan malliston. Uusi työskentelytapa helpotti hallitsemaan malliston visuaalista kokonaisuutta.

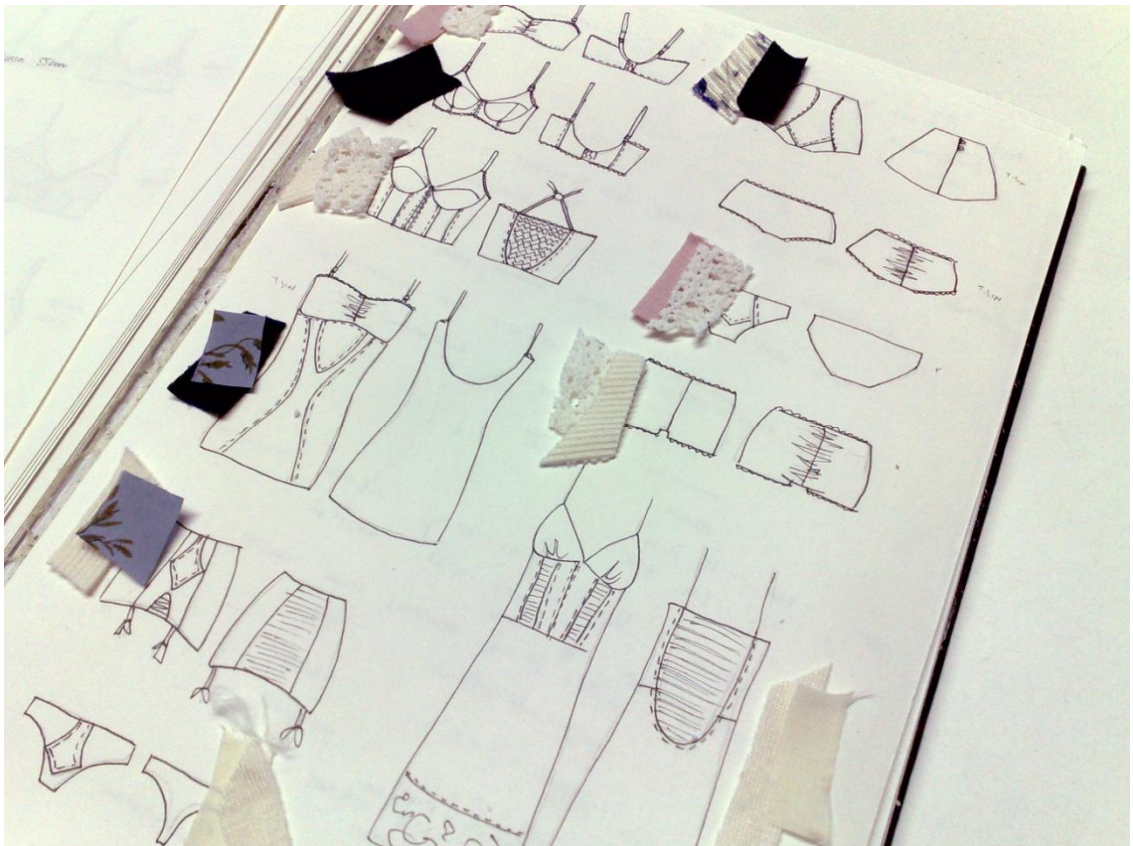
Kuva 21. Ensimmäisiä luonnoksia.

Mallistokokonaisuuksia luonnostellessani lähdin aina liikkeelle alushameen suunnittelusta ja sen perusteella suunnittelin malliston muita alusvaatteita. Alun perin tarkoitukseni oli, että mallistooni kuuluisi sekä kaarituettuja että kaarittuettomia rintaliivejä. Ensimmäisten luonnosten jälkeen tein rintaliivien valmistukseen liittyviä kokeiluja käytännössä. Valmistuskokeilujen vastoinkäymisistä johtuen mallistoni suunnittelu ohjautui uudelle polulle, koska ammattitaitoni ei riittänyt valmistamaan mallistosta sellaista, kun olin alun perin ajatellut. Yksinkertaistin suunnitelmiani ja hylkäsin kaaritutut rintaliivimallit. Lisäksi hankin valmiin rintaliivien kaavan, joka määritteli rintaliivien kuppimallit. Kokosin vielä ajatuksiani mallistosta moodboardille (kuva 22), jossa pyrin tuomaan esiin koko mallistoni olemuksen enkä vain yksittäisiä mielenkiintoisia elementtejä suunnittelun tueksi. Moodboard auttoi pitämään linjat selkeinä ja jättämään pois turhat koristeet. Viimeisimpien luonnosten perusteella hahmottelin mallien väri- ja materiaaliyhdistelmiä ennen valmistuksen aloittamista (kuva 23). Valmistuksen aikana jouduin muuttamaan vielä suunnitelmiani ja ajatusten selkeyttämiseksi piirsin mallistostani kunnan luonnokset (kuva 24).

Kuva 22. Malliston tunnelmaa kuvaava moodboard.

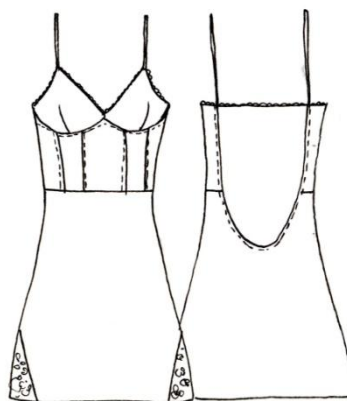

Kuva 23. Pienten kangastilkkujen avulla päätin mallien materiaali- ja väriyhdistelmät.

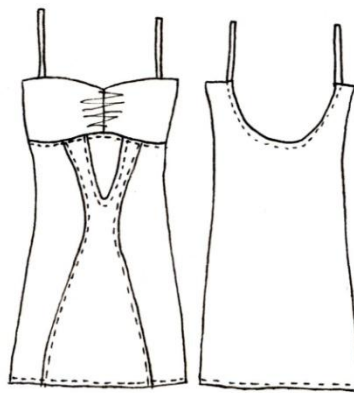
Kuva 24. Luonnosten avulla selkeytin ajatuksiani mallistosta monien muutosten jälkeen.

Mallistoni suunnittelun kulmakivenä toimi alushame (kuva 25). Olin jo ennen prosessin aloittamista miettinyt alushametta osaksi mallistoani. Blogini lukijoiden kommentit sekä luonnonvalkean silkkipuseron löytyminen kirpputorilta vahvistivat päätöstäni ottaa alushame osaksi mallistokokonaisuutta. Alushametta suunnitellessa kiinnitin huomiota siihen, että saan puseron kankaan riittämään ja, että alushameen tulee joustaa vyötäröltä ja ylälantiolta. Jousto on tärkeää alushameen pukemisen ja käyttömukavuuden kannalta. Lisäksi halusin rinnan alla olevalla kuminauhalla tuoda rinnoille kevyttä tukea.

Kuva 25. Alushame (Kuva: Jussi Lehkonen).

Alustopin (kuva 26) suunnittelussa kiinnitin huomiota naisellisia muotoja myötäileviin leikkauslinjoihin. Vatsan kohdalle suunnittelin alueen täysvinoon leikatusta joustamattomasta kankaasta, joka tukee hieman vatsaa ja estää navan kuultamisen topin läpi. Itse en pidä siitä, kun napamonttu kuultaa tiukan trikootopin alta. Myös alustopissa halusin rinnan alla olevalla kuminauhalla saada kevyttä tukea rinnoille. Lisäksi kiinnitin huomiota avaraan selkäkappaleeseen sekä pitkään helmapituuteen. Alustoppia voi käyttää sekä rintaliivien kanssa että ilman sekä myös päällysvaatteena.

Kuva 26. Alustoppi (Kuva: Jussi Lehkonen).

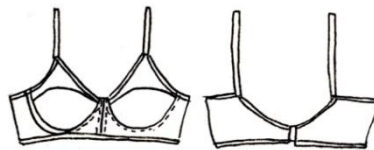
Rintaliivejä suunnitellessa halusin huomioida erilaisia arkisia käyttötilanteita. Bandeau-rintaliiveistä (kuva 27) suunnittelin erittäin kevyet, joita olisi mukava pitää rentoina vapaapäivinä. Käytin liiveissä vanhan trikoopaidan kangasta sekä pehmeää pitsineulosta. Rintaliiveissä on alareunassa vahva kuminauha tuen lisäämiseksi ja takana säädettävä hakaskiinnitys, joka on tänä päivänä rintaliivien yleisin kiinnitystapa. Itse en koe kiinnitystapaa ongelmalliseksi ja mielestäni takaa kiinnitettävien hakasten etu on niiden säätömahdollisuus. Ymmärrän takakiinnityksen haasteet liikuntarajoitteisille, mutta mielestäni samankaltainen hakasnauha ei toimisi rintaliivien etuosassa aukeamisriskinsä vuoksi. Takana olkainten jatkuminen alareunaan luo lisätukea, kun pitsineulos ei pääse joustamaan täysin vapaasti.

Kuva 27. Bandeau-mallinen rintaliivi (Kuva: Jussi Lehkonen).

Tummansinisistä rintaliiveistä (kuva 28) halusin malliltaan eniten tämän päivän rintaliivejä vastaavat. Ajattelin rintaliivien sopivan parhaiten päivittäiseen käyttöön tukevuutensa vuoksi. Käytin rintaliiveissä vanhoista paidoista leikattuja kangastilkkuja ja puuvilla-elastaanitrikoota sekä takana hakaskiinnitystä.

Kuva 28. Valmiin kaavan pohjalta suunnitellut rintaliivit (Kuva: Jussi Lehkonen).

Kolmanneksi rintaliivimalliksi suunnittelin pidemmän, pallean päälle ulottuvan edestä avattavan rintaliivimallin, mutta toteutusongelmien vuoksi kolmannesta mallista tuli lyhyt, edestä avattava malli (kuva 29). Alun perin tarkoitukseni oli, että edestä avattavissa rintaliiveissä olkaimet olisivat takana ristissä. Mallin muuttuessa en halunnut toteuttaa alkuperäistä ajatustani, koska lyhyet edestä avattavat rintaliivit kiertyvät puettaessa helposti itsensä ympäri. Niinpä edestä avattavassa mallissani takakappale on suora ja olkaimet kulkevat takana suorassa. Bandeau-rintaliivien tavoin halusin myös edestä avattavissa rintaliiveissä saada lisätukea takana alareunaan asti ulottuvilla olkaimilla. Käytin mallissa luomupuuvilla-ribbineulosta, pitsineulosta sekä kupprien sisäpinnalla bambusilk-kineulosta.

Kuva 29. Edestä avattavat rintaliivit (Kuva: Jussi Lehkonen).

Myös alaosien suunnittelussa kiinnitin huomiota mallien monipuolisuuteen. Malliston stringien (kuva 30) suunnittelussa kiinnitin eniten huomiota materiaaliin. Valitsin stringeihin ohutta ja miellyttävän pehmeää bambusilkkineulosta sekä eteen yksityiskohdaksi alushameessa käyttämäni silkkiä. Takakappaleen suunnittelussa huomioin sen, ettei pakaroiden väliin tuleva osa ole liian paksu, muttei myöskään liian narumainen, jolloin se tuntuu usein uppoavan liian syväälle. Halusin mallistoni stringien takaosan ulottuvan hieman tavanomaista pidemmälle pakarän päälle.

Kuva 30. Stringit.

Hipster-mallisissa alushousuissa (kuva 31) käytin materiaalina ohutta puuvilla-elastaanitrikoota ja vanhasta paidasta leikattua kangastilkkaa. Housujen malli on muuten hyvin yksinkertainen, joten halusin lisätä yksityiskohdaksi taakse pienen rypytyksen. Mallia suunnitellessa käytin lähtökohtana aiemmin itselleni tekemiäni hipster-alushousuja, joissa lahkeenpituus yltää lähes pakarän alle. Midi-mallisissa alushousuissa (kuva 32) lahkeenpituus on puolestaan lyhyt ja se kulkee takana osittain pakarän yli. Käytin mallissa vanhan puuvillatrikoopaidan kangasta ja pitsineulosta. Suunnittelin mallin vyötärökorkeuden yltävän lähelle napaa.

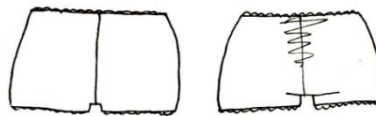

Kuva 31. Hipster-malliset alushousut (Kuva: Jussi Lehkonen).

Kuva 32. Midi-malliset alushousut (Kuva: Jussi Lehkonen).

Mallistoni bokseissa (kuva 33) käytin materiaaleina luomupuuvilla-ribbineulosta ja pitsineulosta. Mallistoni bokserit ovat hipsterien tavoin hyvin yksinkertaiset malliltaan, joten suunnittelin myös niihin yksityiskohdaksi takakappaleeseen pienen rypytyksen. En suunnitellut bokseista kovin pitkälahkeisia, mutta lahkeenpituus yltää kuitenkin selvästi pakaran alle.

Kuva 33. Bokserit (Kuva: Jussi Lehkonen).

Viides mallistoni alushousumalli on korkeavyötäröinen maxi-malli (kuva 34). Menneiden vuosikymmenien hengessä suunnittelin vyötärökorkeudeltaan navan yläpuolelle ulottuvan mallin, jossa lahkeenpituus yltää pakaran alle. Naisellisuutta luomaan suunnittelin eteen naisellisia linjoja mukailevan yksityiskohdan, jossa käytin eri kangasta kuin muussa housussa. Taakse suunnittelin pienen halkion ja avattavat napit, joiden myötä vyötäröltä kapeat housut on helppo pu-

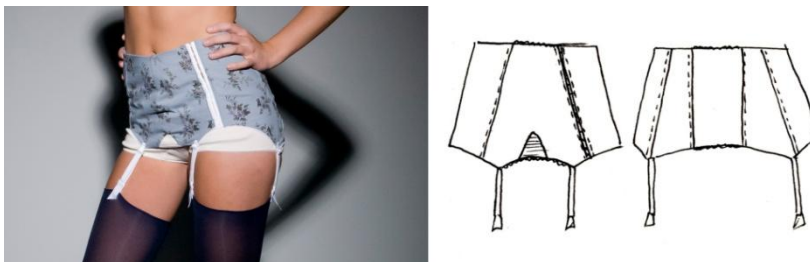

kea ja riisua lantion yli. Materiaaleina maxi-alushousuissa käytin ohutta puuvilla-elastaanitrikoota ja vanhasta paidasta hyödynnettyä kangastilkkua.

Kuva 34. Korkeavyötäröinen maxi-alushousu (Kuva: Jussi Lehkonen).

Alushousujen lisäksi suunnittelin alaosaksi sukkanauhaliivin (kuva 35). Vaikka sukkanauhaliivi ei ole tänä päivänä kovin yleinen alusvaate, oli se ennen 1960-lukua välttämätön osa alusvaatepukeutumista. Kaavoitin sukkanauhaliivin isoäitini vanhan sukkanauhaliivin pohjalta. Materiaaleina käytin joustamatonta puuvillakangasta sekä luomupuuvilla-ribbineulosta. Sukkanauhaliivillä halusin tuoda mallistooni hieman 40-luvun henkeä, mutta se on mielestäni todella hyvä lisä alusvaatevalikoimaan myös tämän päivän naisille. Sukkanauhaliivi silottaa hieman vartalon muotoja ja on huomattavasti helpompi pukea ja riisua kuin monet vartalon linjoja muokkaavat alushousut.

Kuva 35. Sukkanauhaliivi (Kuva: Jussi Lehkonen).

Lopuksi valmis mallisto kuvattiin. Kuvaajana toimi media-assistentti Jussi Lehkonen, malliksi sain Mallitoimisto Crazen kautta Sari Tikan ja meikin ja hiukset laittoi kuntoon kosmetologi Elina Alanen. Kuvissa halusin tuoda esiin mallistoni tunnelmia, pidättynyttä dramatiikkaa ja hillittyä naisellisuutta. Kuvaukset järjestettiin koulun valokuvausstudiossa. Kuvien lavastus oli hyvin yksinkertainen, jotta se tukisi mallistoni tematiikkaa.

5.3. Malliston analysointi

Malliston suunnittelun lähtökohtana oli alusvaatteiden suunnitteluun perehtyminen sekä alusvaatteisiin liittyvien kokemusten ja merkitysten huomioiminen suunnittelussa. Keräämästäni aineistosta nousivat selvästi esille alusvaatteiden käytännöllisyys ja käyttömukavuus sekä naisellisuutta tukevat tuntemukset. Käytännöllisyyden ja käyttömukavuuden huomiointi toteutuu mallistossani pääpiirteittäin. Aineiston pohjalta toteutuu monipuolisuus ja vaatteiden istuvuus sekä luonnonkuitupohjaisten kangasmateriaalien suosiminen. Mallistossa ei puolestaan ole huomioitu yksittäisiä esiin nousseita kokemuksia, kuten kuminauhojen ihokosketuksen ja kupprien sisäpuolella olevien saumojen välttäminen, eikä tarvetta toppauksille. Lisätukea rintaliiveihin olisi voinut tuoda sivusaumoilla ja niiden vahvistamisella, leveämmillä rinnanaluskuminauhoilla tai vähemmän joustavilla materiaaleilla.

Naisellisuus puolestaan toteutuu mallistossa hyvin. Kuten aiemmin todettua jokainen kokee naisellisuuden eritavoin ja mallisto on oma tulkintani naisellisudesta. Sain tuotua mallistossa esiin hillityn itsevarmaa ja herkkää tunnelmaa, jota halusin. Mallistosta välittyi sekä menneiden vuosikymmenten että tämän päivän naisellisuus.

Naisellisen estetiikan lisäksi pula-ajan henki toteutuu malliston muotokielessä. Nuukailu näkyy yksinkertaisissa linjoissa ja materiaalien yhdistelyn kautta kankaiden säästeliäässä käytössä. Eri materiaalien yhdisteleminen yhdessä mallissa mahdollistaa saman kankaan käyttämisen useassa alusvaatteessa. Vaikka mallistossa on hyödynnetty kierrätettyjä materiaaleja, olisi ainoastaan kierrätetyjä kankaita käyttämällä inspiraatio pula-ajasta tullut vahvemmin esille. Lisäksi pula-aika teemana olisi voinut näkyä selkeämmin, jos kankaita olisi työstetty esimerkiksi yksinkertaisilla koristeluilla tai värjäämällä. Malliston kaavoitusratkaisut eivät ole pula-ajan tavoin kekseliäitä.

Oman arvomaailmani kautta malliston yhdeksi teemaksi noussut ekologisuus ei toteudu täysin. Jo olemassa olevien materiaalien hyödyntäminen uudistuotettuihin verrattuna on oman näkemykseni mukaan ekologisempaa.

Myös tästä syystä pelkkien kierrätettyjen kankaiden käyttö olisi ollut perustellumpaa. Lisäksi vaillinaiseksi jäi selvitys pienten osien ja kuminauhojen valmistamisen ympäristövaikutuksista tai vaihtoehtoisista materiaaleista. Malliston designissa ekologis-taloudellisuus on huomioitu paremmin. Mallit ovat toimivia ja pitkäikäisiä pohjautuen yksinkertaisiin ja melko perinteisiin malleihin sekä historiallisiin vaikutteisiin.

Taloudellisesta näkökulmasta mallistossa on jouduttu tekemään kompromisseja. Useat saumat eivät tue malliston taloudellisuutta, mutta toisaalta useat saumat mahdollistavat paremman istuvuuden sekä pienempien hukkatilkkujen hyödyntämisen alusvaatteiden valmistuksessa. Malliston laatua ja huollettavuutta on puolestaan mahdollista arvioida vasta alusvaatteita käytettäessä. Hävittäminen onnistuisi parhaiten ekologisemmin tuotettujen luonnonkuitumateriaalien kohdalla, koska ne voisi kompostoida. Käyttömukavuuden kannalta puuvilla-elastaanisekoitteet kuitenkin vaikuttavat paremmalta materiaalivalinnalta, koska elastaani tuo kankaaseen alusvaatteissa tarvittavaa joustoa ja kimmoisuutta paremmin kuin pelkkä neulosrakenne. Paakkunaisen (1995, 12–13) mukaan materiaalin valinnassa tärkeintä on huomioida käyttökohde ja –tarve, sillä tarkoitukseensa sopimaton kangas huonontaa vaateen käyttöarvoa. Elastaanin hävittämisestä en löytänyt tietoa, mutta oletettavaa on, että polyuretaanista valmistettu elastaani ei maadu (vrt. Boncamper 2004, 312–315). Näin ollen sekoi-temateriaalikankaat olisi ainoastaan mahdollista kierrättää teollisuustekstiilien valmistuksessa tarvittaviksi lumpuiksi.

Malliston suunnittelun kautta toteutui oman ammatillisen identiteetin hahmottuminen sekä suunnittelutyylin vahvistuminen. Aiempaa harkitsevampi luonnostelutyyli tuntui luontevalta ja sain varmuutta luottaa omiin ratkaisuihini sekä tyyliini. Alusvaatteet tuntuvat vaatetuksen alana selvästi omimmalta, mutta alusvaatteiden suunnitteluun perehtyminen ei onnistunut täysin. Tarkastelin malliston kautta omaa tapaan suunnitella alusvaatteita, mutta olisi ollut hyvä tutustua laajemmin alan ammattilaisten toimintatapoihin sekä siihen, miten he huomioivat alusvaatteiden suunnittelussa istuvuuden ja käyttömukavuuden, alusvaatteiden tärkeimmät ominaisuudet.

6 Palaute alusvaatemallistosta

Valmis mallistoni oli viiden päivän ajan esillä joensuulaisessa Liivien erikoisliike Männikössä. Esilläolo päivien aikana myymälän asiakkaat saivat sovittaa ja arvioida kyselylomakkeelle (liite 5) mallistoni tuotteita. Lisäksi Leena Männikkö arvioi mallistoni alusvaatteita. Asiakkaille tehdyn kyselyn tavoitteena oli saada anonymisti palautetta mallistostani. Halusin kyselyn avulla selvittää, mitä mieltä muut ovat mallistostani ja miten he kokevat mallistoni pääteemat. Kyselyyni vastasi 18 naista, joten otanta on pieni, ja ei näin ollen ole kovin luotettava. Kyselyn luotettavuuden kannalta on myös ongelmallista, ettei voida tietää, kuinka tosissaan vastaajat ovat vastanneet ja millaiset ovat heidän motiivinsa (vrt. Anttila 2000, 237-238). Lisäksi kahdesta vastauksesta on tulkittavissa, että vastaaja on lukenut asteikkoa väärin päin, joten olen huomionnut ne vain avoimen palautteen osalta. Tärkeintä oman ammatillisuuteni kannalta on se, että kyselyn kautta sain suuntaviivoja omalle ammatilliselle kehitykselle.

Kyselyyn vastanneista naisista kolmasosa koki mallistoni naiselliseksi. Loput sijoittivat vastauksena asteikon keskivaiheille, kuitenkin niin, että kokivat sen enemmän naiselliseksi kuin epänaisselliseksi. Lisäksi kolme vastaajaa oli korostanut malliston kauneutta avoimessa palautteessa. Valtaosa vastaajista voisi myös kuvitella ostavansa mallistoni kaltaisia alusvaatteita, sillä kolmannes oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja vajaa puolet vastaajista valitsi seuraavan vaihtoehdon. Toisaalta lähes viidennes vastaajista ei voisi kuvitella ostavansa mallistoni kaltaisia alusvaatteita. Heistä kukaan ei ollut täysin samaa mieltä väittämän ”Alusvaatteet ovat naisellisia” kanssa.

Mallistoni käyttömukavuuden ja käytännöllisyyden kannalta kysely ei ole kovin luotettava, sillä pieneen kokoon tehdyistä malleista johtuen moni ei voinut sovittaa alusvaatteita. Oletettavaa on, että 9 vastaajaa on voinut sovittaa alusvaatteita, koska he ovat vastanneet kaikkiin väittämiin. Toisaalta osa vastaajista on voinut vastata kaikkiin pelkästään tunnustelemalla ja tarkastelemalla malleja. Vastaustuloksissa olen käyttänyt otantana yhdeksää, mutta tiedostan tulosten

luotettavuuden heikkouden. Lisäksi pelkkä sovitustilanne ei riitä arvioimaan alusvaatteen toimivuutta päivittäisessä käytössä.

Enemmistö, hieman yli puolet vastaajista, joiden oletan sovittaneen mallistoani, oli sitä mieltä, että alusvaatteet tuntuvat mukavilta yllä. Kolmannes vastaajista ei ollut samaa, eikä eri mieltä ja yksi vastaaja koki alusvaatteet hieman epämuksiviksi. Vajaa puolet vastanneista piti mallistoni alusvaatteita helposti puettavina ja viidennes hieman hankalasti puettavina. Mielenpitoet malleista painottuivat myönteisiksi (kolmasosa täysin samaa mieltä ja kolmasosa ei täysin samaa mieltä), mutta muutama koki alusvaatteet malleiltaan melko huonoiksi. Kuten todettua malliston käyttömukavuuden osalta kyselyn tulos ei ole täysin luotettava. Yllättävintä itselleni kuitenkin oli, että alusvaatteiden puettavuuden suhteen mielenpitoet jakaantuivat rajuihin.

Ennen kyselyä oletin, että ajatus käyttää kierrätettyjä kankaita alusvaatteissa jakaisi vastaajien mielenpitoita selvästi. Reilu enemmistö vastaajista kuitenkin koki ekologisuuden tuovan alusvaatteille lisäarvoa. Ainoastaan eräs kyselyyni vastannut alusvaate-edustaja oli sitä mieltä, ettei kierrätettyjen kankaiden käyttö tuo alusvaatteille lisäarvoa. Oli mielenkiintoista huomata, kuinka eri tavoin tavalinen kuluttaja ja alalla työskentelevä kokivat asian. Edustaja sattui vierailemaan Liivien erikoisliike Männikössä mallistoni esilläolo päivien aikana, ja oli Leena Männikön mukaan muuten hyvin kiinnostunut mallistostani.

Avoimessa palautteessa sain rohkaisua hyvistä ideoista ja siististä työnjäljestä. Muutama vastaajista piti materiaali- ja värivalinnoistani sekä kiitti housujen vyötärökorkeuksien huomioimista. Osa vastaajista puolestaan koki materiaali- ja mallivalinnat heikoiksi ja toivoi esimerkiksi nätimpiä kuviointeja kankaisiin. Rintaliivien mallien osalta muutama oli sitä mieltä, että mallit olisivat todella hyviä teinien ensiliiveiksi tai nuorille, mutta ei aikuisille naisille sopivia.

Myös Leena Männikön (2011 b) mielestä etenkin mallistoni edestä avattavat rintaliivit olisivat hyvät teinien ensiliivinä, mutta ei toimisi B-kuppia suuremmissa kooissa. Mallistoni muut rintaliivit olivat hänen mukaansa ihan hyvän mallisia, joskin niitä ei voi täysin verrata markkinoilla oleviin. Alushousut olivat Männikön

mukaan hyvän mallisia. Hän kiitteli, että olin suunnitellut ja tehnyt alushousuja, joissa vyötärö yltää selvästi ylälantiota korkeammalle. Hänen mielestään etenkin midi-malliset alushousut vaikuttivat todella hyvän mallisilta, ja maxi-mallissa hän kiinnitti huomiota hauskaan ulkonäköön sekä mukaviin yksityiskohtanappeihin. Boksereissa ja hipstereissä Männikön mukaan malli vaikutti hyvältä, ja takaosan rypytys toi niihin kivan pienen lisän ja muotoa housujen takaosaan. Stringit olisivat Männikön mielestä saaneet olla sekä vyötärökorkeudeltaan että takakappaleen lahkeensuun korkeudeltaan korkeammat. Vaikka alushousut olivat hyvän ja toimivan mallisia, huomautti Männikkö, että suomalaisille naisille suunniteltaessa kannattaa huomioida riittävän väljät lahkeensuut, koska suomalaisilla naisilla on usein kookkaat reidet.

Myös alushame, alustoppi ja sukkanauhaliivi vaikuttivat Männikön mukaan pääsääntöisesti hyvän mallisilta. Alushame oli hänen mukaansa oikein miellyttävän oloinen, ja hänen mielestään oli hyvä, että olin ommellut rinnan alle kuminauhan tukea tuomaan. Lisäksi hän piti hyvänä, että alushametta voisi käyttää myös yöasuna tai jopa aluspaitana, koska helma ei ole liian pitkä. Alustopissa olisi voinut bandeau-rintaliivin tapaan olla hieman enemmän tilaa kainalossa, jolloin alusvaate tuntuisi miellyttävämmältä päällä. Männikön mielestä oli kuitenkin hyvä, että olin käyttänyt joustamatonta kangasta topin etuosan keskellä sekä tehnyt yläosan kaksinkertaisena. Sukkanauhaliivi oli Männikön mukaan toimivan oloinen ja hyvän korkuinen, mutta hän suositteli, että hakasnauhujen alle kannattaisi laittaa nauhaa, että hakaset eivät painaisi ihoa vasten.

Kaiken kaikkiaan mallistoni vaikutti Männikön mukaan hyvältä. Vaikka tämä oli vasta ensimmäinen etappini alusvaatteiden suunnittelussa, ei Männikkö nostanut esiin mitään erityisen suuria ongelmia mallistooni liittyen. Myös asiakkailta saamani palaute oli pääsääntöisesti hyvin positiivista. Vaikka kyselyni tulokset eivät ole täysin luotettavia, antavat ne varmuutta jatkaa alusvaatesuunnittelun parissa. Itselleni oli tärkeätä huomata, että ideana itse tehdyistä alusvaatteista oltiin kiinnostuneita sekä mallistoni ulkonäkö miellytti monia. Kaavoituksen, mallien ja materiaalien suhteen olen prosessin aikana tiedostanut tarvitsevani vielä selvästi lisää oppia, mutta luotto omaa tyyliä ja estetiikkanäkemyistä kohtaan vahvistui kyselystä saamieni vastausten myötä.

7 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli syventää ymmärrystäni naisten alusvaatepukeutumisesta ja siihen liittyvistä merkityksistä sekä hahmottaa ammatillista identiteettiäni. Tarkastelemani ilmiö, jonka olin rajannut suhteellisen suppeaksi, antaa erittäin hyvän pohjan kokonaisvaltaisemmin aihealueen tarkastelulle ja ymmärtämiselle. Opinnäytetyötä tehdessä havahduin naisten alusvaatepukeutumisen laajuuteen ja haastavuuteen aihealueena.

Opinnäytetyöprosessi oli minulle erittäin haastava ja opettavainen. Laajan kokonaisuuden hahmottaminen ja hallitseminen vaati paljon työtä ja erilaista kärsivällisyyttä ja pitkäjänteisyyttä kuin käsillä tekeminen. Opinnäytetyön tutkimuksellisen osuuden työstäminen oli vaikeaa. Jälkeenpäin tarkasteltuna merkitysten kartoittaminen vaikuttaa pinnalliselta ja empiirinen aineistoni tukeutuu hyvin vahvasti vain yhteen kirjalliseen lähdeaineistoon, eikä lähdekriittisyys toteudu näiltä osin riittävän hyvin. Luotettavamman tuloksen saamiseksi opinnäytetyössä olisi voinut olla useampi käyttäjähaastattelu, jotka olisivat ohjanneet ja tukenet tulkintaani. Myös oma tulkintani alusvaatteisiin liittyvistä merkityksistä olisi voinut tulla vahvemmin esiin, eikä vain tukeutua Enqvistin tulkintaan. Historian osalta lähdekriittisyys ja luotettavuus toteutuvat opinnäytetyössäni paremmin.

Blogin pitäminen aineiston keruumenetelmänä oli mielestäni ohjaajaltani hyvä idea, mutta käytännössä blogikommentointien määrä ei aina tuottanut toivottua tulosta. Joiltakin osin blogissa syntyi laajempaa keskustelua, noin kymmenkunta kommenttia, mutta valtaosin keskustelu jäi melko vähäiseksi. Anonyymien kommenttien myötä en myöskään tiedä kuinka moni nainen keskustelua loppujen lopuksi kävi ja kuinka totuudenmukaisesti he kommentissaan kokemuksistaan kertoivat. Olisin prosessin aikana voinut olla itse paljon aktiivisempi blogin ylläpidon suhteen, mutta rajalliset aikaresurssit pakottivat keskittymään ensisijaisesti muihin opinnäytetyön osa-alueisiin. Blogi oli kuitenkin hyvä väylä tuoda esiin omaa ammatillista osaamista tekemieni alusvaatekokeilujen ja malliston esittelyn myötä.

Toiminnallinen osuus loi hyvän pohjan omalle ammattilaisuudelle. Malliston suunnittelun lähtökohdat loivat haastetta suunnitteluprosessille, mutta suunnittelu vaikutti ammattimaisemmalta, kun malliston lähtökohtana eivät olleet vain omat ajatukset ja tuntemukset. Suunnitteluprosessin tavoitteet onnistuivat opinäytetyössäni hyvin. Sain tuotua mallistoon ilmiön tarkastelusta esiin nousseita pääteemoja sekä inspiraatiosta kummunneita elementtejä, mutta myös rakennettua ammatillista identiteettiäni. Suunnittelijuuden lisäksi koen melko vahvasti olevani myös käsityöläinen. Käsillä tekeminen on ollut aina osa elämäni, joten haluaisin sisällyttää sen myös suunnittelijan ammatinkuvaani.

Suunnitteluprosessin myötä vahvistin käsitystäni siitä, että käytännöllisyys, toimivuus ja esteettisyys ovat minulle tärkeitä vaatteiden suunnittelussa. En halua suunnitella vaatteita, jotka vain näyttävät hyviltä, mutta joilla ei ole käyttäjälleen muuta arvoa. Käytännöllisyyden ja toimivuuden kautta vaate saa mielestäni lisäarvoa, ja mahdollisuuden nousta käyttäjänsä lempivaatteeksi. Vaatteiden visuaalisella ilmeellä haluan tuoda esiin omaa tyyliäni ja kauneuskäsityksiäni, joissa yhdistyvät romanttinen runsaus sekä pyrkimys skandinaaviseen pelkistämiseen. Lisäksi minulla on suunnittelijana vahva halu huomioida tekstiilien ympäristövaikutukset sekä tekstiilien valmistamisessa käytettävien kemikaalien vaikutukset terveydellemme.

Opinnäytetyön myötä ymmärrän, mikä on alusvaatteissa naisille tärkeää, ja mitä merkityksiä alusvaatteisiin liittyy. Suunnittelijan näkökulmasta merkitysten huomioimisessa olennaisinta ovat materiaalivalinnat ja täydellisen istuvuuden tavoittelu. Tunnepohjaisiin merkityksiin puolestaan vaikuttaa vahvasti käyttäjän tausta ja omat mieltymykset. Itsetuntoa kohottavan vaikutuksen kannalta ulkonäköä tärkeämpää on alusvaatteiden täydellinen istuvuus, johon suunnittelijan on pyrittävä. Ilmiön tarkastelusta syntyneen syvemmän ymmärryksen osalta opinnäytetyöni täyttää hyvin tavoitteensa, joskin aina on lisää opittavaa.

Myös oman ammatillisen toiminta-alueen tarkastelulle opinnäytetyö antoi hyvän pohjan. Mahdollisuuksia alalla yrittäjänä toimimiseen olisi, koska kilpailu suomalaisten merkkien välillä on lähes olematonta. Yrittäjänä toimiminen vaatisi kuitenkin vankempaa ammattitaitoa ja kokemusta, sillä minun olisi erotuttava mas-

satuotantoketjuista laadun, designin ja hyvän kaavoituksen kautta. Lisäksi kilpailijoista voisi erottautua suomalaisella käsityöllä myös valmistuksen osalta. Ennen oman yrityksen perustamista olisi kuitenkin kartoitettava tarkasti Suomessa käsin tehtyjen alusvaatteiden kannattavuus sekä ekologisiin arvoihin pohjautuvien alusvaatteiden kysyntä. Itse koen, että downshiftingin myötä asenteet kerskakulutusta kohtaan muuttuvat myös alusvaatteiden osalta. Internetissä erilaisia blogeja seuraamalla olen saanut käsityksen, että etenkin suuremmissa kaupungeissa asuvat nuoret aikuiset alkavat olla hyvin tietoisia myös alusvaatteidensa ympäristö- ja terveysvaikutuksista. Näin ollen luulen, että vähemmällä kemikaaleilla kyllästetyille ja Suomessa eettisesti valmistetuille alusvaatteille voisi löytyä asiakaskuntaa. Omista arvopohjaisista syistä en haluaisi lähteä teettämään suunnittelemani alusvaatteita halvemman työvoiman kanssa vain voidakseni myydä niitä halpaan markettihintaan. Ateljee-työnä valmistettavien alusvaatteiden osalta ammattitaitoni puolestaan on vielä hyvin kaukana vaaditusta, sillä ateljee-työskentelyssä teknisen osaamisen tulisi olla vahvempaa. Voisin kyllä kuvitella suunnittelemani ateljee-työnä yksilöllisiä alusvaatteita, jos löytäisin niille luotettavan ja ammattitaitoisen valmistajan.

Koen kuitenkin, että ammattilaisuuteni kannalta olisi tärkeää, että voisin ensin kartuttaa ammattitaitoani suunnittelun suhteen jonkin toisen opeissa. En koe olevani valmis suunnittelemaan alusvaatteita, ennen kuin kunnolla ymmärrän, kuinka hyvä alusvaate rakentuu. Tulevaisuuden osalta silmissäni siintää omaa nimeäni kantava mallisto, johon kyselystä saamani palaute antoi lisäuskoa. Matkalla kohti omaa mallistoani minun tulisi kartuttaa ammattitaitoa työkokemuksen tai lisäkoulutuksen kautta. Lisäksi voisin kokeilla tuotteideni myyntiä erilaisten myyntitapahtumien tai verkkokauppojen kautta. Olen myös pohtinut erilaisia vaihtoehtoja yhdistää tuotteiden ja palveluiden myyntiä yritysideoina, mutta toistaiseksi ideat vaikuttavat vielä hyvin etäisiltä toteutettaviksi. Olen miettinyt opinnäytetyöprosessin myötä yrittäjyyttä vaihtoehtona työllistyä, sillä työllisyysnäkymät Suomessa eivät ole tällä alalla kovin imartelevat. Oma kiinnostus yrittäjyyttä ja motivaatio omaa mallistoa kohtaan on suuri, mutta yrityksen perustamisen kannalta käytännön asioita, kuten alusvaatteiden kaavoitusta tai hinnoittelua olisi puntaroitava tarkasti.

Opinnäytetyöprosessin hyöty on ollut itselleni merkittävä. Työn aikana olen syventynyt alusvaatepukeutumisen maailmaan ja hahmotellut ammattilaisuuttani. Onnistuin suunnittelemaan itseni näköisen alusvaatemalliston, joka pohjaa muuhunkin kuin omiin tuntemuksiini. Opinnäytetyöni hyödyt muille tiivistyvät historian ja merkityksien tarkastelun kokonaisuuteen. Tiivistetty historia auttaa ymmärtämään tämän päivän alusvaatepukeutumista, ja alusvaatteisiin liittyvät merkitykset on jokaisen alusvaatteiden kanssa työskentelevän olennaista hahmottaa. Opinnäytetyöni tarjoaisi mahdollisuudet jatkotutkimuksena käyttömukavuuteen vaikuttavien tekijöiden tarkastelulle tai sille, mitä alusvaatteet käyttäjästään kertovat.

Lähteet

- Aikasalo, P. 2000. Seuratkaamme järkevää ja terveellistä muotia. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy. Kansantieteellinen arkisto 47.
- Anttila, P. 2000. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Hamina: Akatiimi Oy.
- Autio, J. 2009. Muotoilu monipuolistuu. Teoksessa: Suomalainen muotoilu – esineistä teollisuustuotteiksi. 2009. Porvoo: WSOY. Sivut: 95–133.
- Barterberry, M. & Barterberry, A. 1982. Fashion – the Mirror of History. New York: Greenwich House
- Biedermann, H. & Lempiäinen, P. (toim.). 1993. Suuri symbolikirja. Helsinki: WSOY.
- Boncamper, I. 2004. Tekstiilioppi – kuituraaka-aineet. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Carter, A. 1992. Underwear – the Fashion History. Lontoo: B.T. Batsford Ltd.
- Dafecor Oy. 2011. Dafecor Oy:lle toimitettavan tekstiilijätteen käsittelyohjeet. <http://www.dafecor.fi/kasittelyohjeet.html>. 18.4.2011.
- Duunioppi.net. 2005. Kauneus ja käytännöllisyys. Duunioppi.net. <http://www2.edu.fi/duunioppi/index.php?id=53>. 27.3.2011.
- Dominy, K. 2010. Contemporary Lingerie Design. Lontoo: Laurence King Publishing Ltd.
- Easton, I. 2010. Naiseuden kammareissa. Modin – muotialan ammattilehti 5/2010, 10–13.
- Enqvist, E. 2009. Naisten alusvaatteisiin liittämät merkitykset – Tasapainoilua mukavuuden, juhlallisuuden ja eroottisuuden välillä. Kulutustutkimus. <http://www.kulutustutkimus.net/nyt/wp-content/uploads/2009/11/4-EnqvistKTS2009.pdf>. 23.11.2010.
- Heikkilä, A. 2010. Downshifting kiinnostaa nuoria aikuisia. Yle. http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2010/03/downshifting_kiinnostaa_nuoria_aikuisia_1531710.html. 5.5.2011.
- Hilakari, P. 2011. Chantelle – 135 vuotta. Muotimaailma – muodin ammattilehti 1/2011, 24–25.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2002. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.
- Jalava, M. 2005. Naisten alusvaatteiden historiaa Uudenkaupungin museossa. Vakkamedia. <http://www.vakkamedia.fi/050209b.htm>. 22.4.2011.
- Kallioniemi, J. 1998. Kotirintama 1939–1945. Jyväskylä: Gummerus.
- Kopisto, S. 1997. Moderni chic nainen – Muodin vuosikymmenet 1920-1960. Helsinki: Museovirasto.
- Kortelainen, A. 2005. Päivä naisten paratiisissa. Porvoo: WSOY.
- Larros, H. 2000. Pintaa syvemmältä - alusvaatemuoti näkyy vain harvoille ja valituille. City. <http://www.city.fi/artikkeli/Pintaa+syvemm%E4lt%E4/57/?nosm=1>. 22.4.2011
- Lewenhaupt, L. 1995. Tidens under – BH:ns historia. Värnamö: Sellin.
- Lindholm, M. 2010. Påklätt under kläderna. Dagens Nyheter. <http://www.dn.se/livsstil/trend/paklatt-under-kladerna>. 25.4.2011.
- Muotimaailma – muodin ammattilehti. 2011. Nostalgiaa ja 50-luvun tunnelmaa. Muotimaailma – muodin ammattilehti 2/2011, 28–37.

- Museovirasto. 1996. Puku Suomessa 1750-1900. Museovirasto.
- Myöhänen, T. 2004. Nimettömät näkyvillä – naisten alushousut ja katsomisen kulttuuriset säännöt. Helsingin yliopisto. Folkloristiikka. Pro gradu – tutkielma.
<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/hum/kultt/pg/myohanen/nimettom.pdf>.
 21.4.2011.
- Nurmi, A. 2007. Nurrun – kestäväkehityksen mukainen vaatemallisto. Lahden ammattikorkeakoulu. Muoti- ja vaatesuunnittelu. Opinnäytetyö.
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/11550/2007-10-25-09.pdf?sequence=1>. 24.2.2011.
- Nurmi, A. 2008. Mitä tarkoittaa ekologinen vaate? Vihreät vaatteet.
<http://www.vihreatvaatteet.com/mita-tarkoittaa-ekologinen-vaate/>.
 23.3.2011.
- Orell, J. 2010. Figura- rintaliivien valmistajaa haetaan konkurssiin. Turun Sanomat. <http://www.ts.fi/online/talous/120045.html>. 22.4.2011.
- Paakkunainen, R. 1995. Vaatteiden ympäristöhaitat – miten suunnittelija voi vaikuttaa. Helsinki: Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja B47.
- Racinet, A. 2000. Illustrated History of European Costume – Period styles and Accessories. Lontoo: Collins & Brown Ltd.
- Rahikainen, T. 2010. Uudet, ihanat tekstiilit. Muotimaailma – muodin ammattilehti 3/2010, 22–23.
- Raunio, A. 1995. Favorite Clothes – A Look at Individuals' Experience of Clothing. Teoksessa: Suojanen, U. (toim.). 1995. Clothing and Its Social, Psychological, Cultural and Environmental Aspects – Proceedings of a Symposium of Textiles, Clothing and Craft Design, Helsinki May 18-20, 1995. Helsingin Yliopisto. Tutkimusraportti 161. Sivut: 179-191.
- Rhodes, Z. 2007. Vintage Fashion – muodin vuosikymmenet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Rohunen, U. Kaasalainen, P. & Tekstiiliteollisuusmuseon työryhmä. 2011. Atlas alla vaativalla – Atlas päällä tyylikkäällä. Vapriikki.
<http://www.tampere.fi/ekstrat/vapriikki/tekstiilejatampereelta/nalus.html>.
 22.4.2011.
- Ruohonen, S. 2001. Nuorten pukeutuminen – erottautumista, elämyksiä, harkintaa. Joensuu: Joensuu University Press.
- Salo, L. 2010. Korsetin historia – 350 vuotta kiristystä. MTV 3.
<http://www.mtv3.fi/helmi/muoti/artikkeli.shtml/2010/03/1067900>.
 22.4.2011.
- Scott, L. 2010. Lingerie – A Modern Guide. Lontoo: Quantum Publishing Ltd.
- Seddiki, P. 2010. Naisen kuvia – sievän ja koristeellisen merkityksiä. Aalto-yliopisto. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A 105.
- Shih, J. 1997. Fashionable Clothing from the Sears catalogs – late 1950's. Atglen: Schiffer Publishing.
- Smith, D. 1998. Fashionable Clothing from Sears catalogs – early 1970's. Atglen: Schiffer Publishing.
- STT-AFP. 2011. Tv-sarja Mad Men ja burleskivillitys palauttivat kurvit alusvaatemuotiin. Helsingin Sanomat. <http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Tv-sarja+Mad+Men+ja+burleskivillitys+palauttivat+kurvit+alusvaatemuotiin/1135263098835>. 25.4.2011.
- Tetri-Natunen, M. 2011. Juhlavuoden kunniaksi Triumph Essence. Muotimaailma – muodin ammattilehti 1/2011, 22–23.

- Triumph. 2011. Laajenemisen aika. Triumph.
<http://www.triumph.com/fi/fi/1459.html>. 22.4.2011.
- Utrio, K. 2001. Bella Donna – kaunis nainen kautta aikojen. Helsinki: Tammi.
- Vapriikin kuva-arkisto. 2011.
- Waste Online. 2006. Textile recycling information sheet. Waste Online.
<http://dl.dropbox.com/u/21130258/resources/InformationSheets/Textiles.htm>. 23.3.2011.
- Willet, C. & Cunnington, P. 1992. The History of Underclothes. New York: Dover Publications.

Muut lähteet:

- Iholla – haaveita ja hiertymiä. 2011. Blogi.
<Http://haaveitajhiertymia.blogspot.com/>. 2011.
- Ivanova, N. 2011. Alusvaatesuunnittelija. Made by Noemi. Sähköpostikysely 6.5.2011.
- Männikkö, L. 2011a. Yrittäjä. Liivien erikoisliike Männikkö. Nauhoitettu haastattelu 21.3.2011.
- Männikkö, L. 2011b. Yrittäjä. Liivien erikoisliike Männikkö. Palaute mallistosta 2.5.2011.
- Nainen 22-vuotta. 2011. Nauhoitettu haastattelu 18.3.2011.
- Tarvainen, M. & Hassinen, N. 2011. Sairaanhoidtaja & sairaanhoidtajaopiskelija. Pohjois-Karjalan Syöpäyhdistys. Avoin haastattelu 3.5.2011.
- Therman, T. 2011. Alusvaatesuunnittelija. Sähköpostikysely 19.4.2011.

Alusvaatesanasto

Alushame: Olkaimellinen alusvaate, jota käytetään leninkien alla suojaamaan päällysvaatetta ihon eritteiltä.

Aluskerrasto: Aluspaidasta ja alushousuista muodostuva kokonaisuus. Voi olla joko lyhyt- tai pitkähihainen ja lyhyt- tai pitkälahkeinen.

Aluspusero: ohut päällysvaatteiden alla käytettävä väljätkö paita, joka suojaa päällysvaatetta ihon eritteiltä sekä lämmittää

Alustoppi: Ohuesta neuleesta valmistettu hihatton, vyötärön ala- tai yläpuolelle ulottuva vaate, jota voidaan käyttää myös päällysvaatteena.

Baby Doll -mekko: A-linjainen, tyttömäinen ja poimuhelmainen naisten yöasu, jossa helmapituus ylittää reiden puoliväliin.

Balconette: Rintoja alhaaltapäin kohottavat rintaliivit, jotka muodostavat rintoista pienen ”parvekkeen”. Olkaimet kupprien sivuosissa mahdollistaa rintaliivien käytön avara päänteisten päällysvaatteiden kanssa.

Bandeau: Alun perin rintoja litistävä side, jota käytettiin 20-luvulla. Tänä päivänä kevyt rintaliivimalli sekä suosittu bikinimalli. Tuubimainen rintaliivi, jossa ei ole erillisiä kuppeja.

Body: Liiveistä ja alushousuista koostuva yhdistelmäalusasu, jossa hakaskiinnitys haaraosassa. Yläosa voi olla myös puseromainen lyhyillä tai pitkillä hihoilla.

Bokserit: Miesten alushousuista muunneltu naisten alushousumalli, jossa lahkeenpituus ylittää yläreiteen.

Hipsterit: Ylälantiokorkuiset alushousut, joissa lahkeenpituus ylittää usein lähes pakaralle. Mallit merkkien välillä kuitenkin vaihtelevat.

Hot Pantsit: Ylälantiokorkuiset alushousut, joissa lahkeenpituus paljastaa pakaralle alaosan. Mallit vaihtelevat merkkien välillä.

Kaarituki: Rintaliivien kupprien alaosassa, omassa kujassaan oleva metallinen tai muovinen kaari, joka lisää rintaliivien tukevuutta.

Korseletti: Kokovartaloliivi, jossa yhdistyvät rintaliivi ja korsetti. Korsettia kevyempi ja vähemmän kiristävä.

Korsetti: Vyötäröä ja lantiota tukeva tiukka liivi, jolla muokataan vartalon siluuttia.

Kureliivi: ks. korsetti

Maxi-alushousut: Korkeavyötäröiset alushousut, joissa lahkeenpituus ylittää pakaralle.

Midi-alushousut: Normaaliivyötäröiset, lahkeettomat alushousut.

Push up-rintaliivit: Rintaliivit, jotka kohottavat rintoja alhaalta työntäen niitä keskeltä yhteen. Saavat rinnat näyttämään hieman suuremmilta. Rintaliivien täyte voi olla geelityyny tai vanumainen täyte.

String-housut: Alushousut, joissa takakappale on korvattu narumaisen kapealla kaitaleella.

Sukkanauhaliivi: Kevyt ylälantion liivi, jossa on pidikkeet sukille.

Tai-alushousut: Lahkeettomat alushousut, joissa lahkeenkorkeus nousee lähelle lonkkaluuta.

Tangat: Lantiokorkuiset alushousut, jotka ovat sivuilta kapeat ja menevät takaa osittain pakaroiden väliin.

Tank-toppi: Sivusaumaton, hihatton alustoppi. Usein mikrokuitumateriaaleista.

T-paita: Yleensä kaulukseton, lyhyt- tai pitkähihainen trikoopusero, joka muodostaa tasoksi levitettynä T-kirjaimen.

T-paita rintaliivit: Rintaliivit, jotka sopivat käytettäväksi tiukkojen päällyspuseroiden alla, koska kuppi on saumaton.

Vyötäröalushame: Vyötärö- tai lantiokorkuinen alusvaate, jota käytetään leninkien tai hameiden alla.

Wonderbra-rintaliivit: 1970-luvulla kehitellyt, ensimmäiset push up –rintaliivit.

Teemahaastattelu – nainen 22 vuotta

- Alusvaatelaatikon sisältö
- Hyvät ostokset ja löydöt. Miksi?
- Huonot ostokset. Miksi?
- Alusvaatteiden asema omassa elämässä
- Merkitykset

Teemahaastattelu – Leena Männikkö

- Alusvaatepukeutumisen muutokset viimeisen 30 vuoden aikana
- Alusvaatepukeutuminen nykyään
- Merkitykset: mitä tavoitellaan? mikä merkitys alusvaatteilla naisille?
- Ekologisuus
- Alusvaatteiden koko

Alusvaatemalliston kuvasarja

Kysely

Hei, olen Kaisa Uurtio, vaatetusmuotoilun opiskelija Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta. Suunnittelin opinnäytetyönäni pienen alusvaatemalliston ja olisin kiitollinen, jos vastaisit näihin muutamaan kysymykseen.

Alusvaatteet ovat kokoa 75A ja 36/38. Niitä saa mieluusti sovittaa ja näin ollen antaa istuvuudesta ja mukavuudesta rehellistä palautetta. Sovittaminen ei ole kuitenkaan edellytys kyselylomakkeen täyttämiseksi.

Kiitos!

Kuinka arvioisit alusvaatteita. Ympyröi lähimpänä omaa mielipidettäsi oleva vaihtoehto asteikolla, jossa 1 on täysin samaa mieltä ja 5 täysin eri mieltä.

Ulkonäkö

Alusvaatteet ovat naisellisia	1	2	3	4	5
Voisin kuvitella ostavani kyseisen kaltaisia alusvaatteita	1	2	3	4	5

Käyttömukavuus

Alusvaatteet tuntuvat mukavalta yllä	1	2	3	4	5
Alusvaatteet olivat helposti puettavia	1	2	3	4	5
Alusvaatteet ovat mielestäni hyvän mallisia	1	2	3	4	5

Alusvaatteet on valmistettu osaksi kierrätetyistä kankaista ja osaksi ekologisemmin valmistetuista materiaaleista.

Tämä tuo mielestäni lisäarvoa alusvaatteille	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

Muuta palautetta